

mokslas • menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1971 METAI

RUGPĖČIO MĖNESIO 28 D. (AUGUST 28, 1971)

PART TWO NR. 202 (35)

Šiame numery

XVIII LIETUVISKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ.

MONOGRAFIJOS.

PRABILLO UZBURTO KANKLES.

BALIO AUGINO POEZIJA.

REMBRANDTO SEŠELYJE.

NERVINĖ JTAMPA.

BROADWAY TEATRŲ ŽYBTELEJUMAS.

RENDRIŲ IR LITERATŪRINĖ KALBA.

FILMŲ ĮVAIRUMAI.

MOTERŲ GYVENIMAS.

BERIBĖS ATOSTOGOS.

DAILININKĖ BR. JAMEIKIENĖ ISVYKSTA

I HAVAJUS.

KULTŪRINĖ KRONIKA.

DABARTIES MORALĖ.

XVIII studijų savaitė

KULTŪRINĖ KRONIKA

KERTINĖ PARASĖ

Monografijos

Okupantai visomis jėgomis sten-giasi suniekinoti nepriklausomos Lietuvos laikotarpį, juodindami pasiektuosius kultūrinius, ūkinius laimėjimus. Norima tai išdildyti iš ateinančių kartų atminties. Tai kaip tik uždeda pareigą mums, esantiems laisvajame pasaulyje, kūrybos ir istorinių tyrinėjimų laisvę panaudoti atelėjai išsaugojant svarbiąsias žinias apie tą šviesųjį mūsų tėvynės laikotarpį ir apskritai apie lietuvių pasiek-tus atžymėtus laimėjimus ar paliktus pėdsakus bet kur.

Galime pasidžiaugti, kad jau spaudoj monografiją, nušviečian-ti Lietuvos universiteto — to mū-sų kultūros židinio — darbuotę. Dėka lietuvių profesorių drau-gijos iniciatyvos, dėka vysk. V. Brizgio tautos, dėka redaktoriaus Pr. Čepėno pastangų šis suma-nymas jau įkūnytas. Kaip gi bū-tų gražu, jeigu buvusieji profeso-riai, buvusieji auklėtiniai sukrus-tų ką nors panašaus duoti ir a-pie Žemės ūkio akademiją, ir a-pie Prekybos institutą Klaipėdo-je, ir apie mūsų Meno mokyk-lą bei kitas aukštąsias švietimo įstaigas.

V. Liulevičius davė turininga monografiją apie tremties mokyk-las Europoje. Įvairių gimnazijų auklėtiniai šventė auksines ir ki-tokias savo mokyklų sukaktis. Kaip gi būtų gerai jas atžymėti atitinkamomis monografijomis.

Prof. Kučas rūpestingai surin-kęs medžiagą davė Liet. R.K. su-sivienijimo knygą. Labai turinin-gas leidinys. L. Šimutis jau ati-davė spaudai knygą apie Altą. Turime atsiminimų formoje prel. Končiaus knygą apie Balfą. Bet juk didelių darbų yra nuveikę ir Vlikas, ir lietuvių Bendruome-

nė. Nereikėtų pamiršti ir šias ver-tingas mūsų institucijas jamžin-ti atskiromis monografijomis. Yra ir kitų stiprių vienetų, ku-rie savo gyvenimą istorijos lapuo-se gali įprasinti atskira mono-grafija. Juk pvz. tokie paštininkai išleido savo monografiją. Turime stiprius inžinierių, gydytojų, mokytojų vienetus. Būtų galima svajoti ką nors panašaus iš jų pa-saulio.

Panevėžys pagerbtas J. Masi-lionio paruošta monografija. Bet turime ir kitų svarbių miestų, su juose buvusiomis stipriomis gim-nazijomis. Būtų garbės verti kiti, pasekę panevėžiečius. Ir čia gali-me turėti galvoje ne vien Lietu-vos miestus, bet ir išeivių lietu-vių kolonijas vakaruose. Pvz. sa-vu laiku Ambrose davė knygą a-pie Chicago lietuvių, Vilainis—Šidlauskas davė Chicago lietu-vių metraščių. Ir tuose leidiniuo-se buvo galima aptikti reikšmingų istorinių duomenų. Kolonijų is-torijos gali būti kuriamos drauge su jubiliejais parapijų, apie ku-rias kolonijos yra išaugusios. Pa-rapijų istorinių monografių turi-me bene daugiausia, bet dar ne visų. O būtų gerai, kad neliktų nei vienos neaprašytos.

Marquette Parko lietuviai būtų pajėgūs savo monografiją išlei-s-ti.

Monografijos gali būtų naudin-gos ir apie kitas lietuvių vieto-ves. Pvz. A. Kezys yra nufoto-grafavęs lietuvių Sv. Kazimiero kapinių gražiuosius paminklus. L. Šimutis ruošia atitinkamą is-torinį tekstą. Jau susidarys gra-ži, meniškai ir istoriškai vertin-ga monografija. Galėtų ir kitų vietų lietuvių kapinės atitinkamo

(Nukelta į 2 psl.)

Saulėtą, bet nekarštą liepos mė-nesio dieną (1971.VII.19) gra-žiuose ir patogiuose Katalikų a-kademijos namuose Stutgarte (Vokietijoje) XVIII-ją Lietuviškų studijų savaitę atidarė jos mode-ratorius dr. K. J. Čeginskas (iš Švedijos Uppsalos), primindmas savaitės tikslus: palaikyti gyva mosklinę mintį išeivijoje, nukreip-tą į Lietuvą; studijuoti visas pro-blemas, išylančias lietuviams jų Tėvynėje ir pasaulyje; pratinti lie-tuvių visuomeninius jų uždavi-niams ruošti studijiniu būdu; stengtis, kad Lietuviškųjų studijų savaitės taptų pasauliui žin-iu, kuriame susitiktų lietuvių šviesuoliai iš Vakarų ir Lietuvos (nors tai tebėra viltis). Pastebė-jes, kad ši savaitė nenagrinės (kaip buvo klaidingai parašyta laikraščiuose) 1941 metų Lietu-vos sukilimo, bet jam ji dedikuo-jama, moderatorių žodį davė pirmajam paskaitininkui kun. Br. Liubinui.

Kadangi šis užėmė vietą, kuri pagal programą būtų turėjusi tek-ti sukludytam dr. V. Vardžiui, tai ir šį straipsnį rašas korespon-dentas taip pat pasilima laisvę paskaitų santraukas čia sugrupuo-ti kitokia eile, negu jos buvo skai-tytos.

Lietuvos sovietinimas ir rusinimas Bene arčiausiai prie Lietuvos

dabartinių vargų savo paskaitoj buvo priėjęs dr. A. Gerutis (iš Šveicarijos Berno), kalbėdamas apie mūsų tėvynės sovietinimą ir rusinimą. Savo ilgą paskaitą prelegentas pradėjo nuo griovi-mo tezės, būk Sovietų Sąjunga buvusi palanki Lietuvai. Iš tikrų-ju 1920 metais pasirašydama su Lietuva palankią taikos sutartį, Sov. Rusija tikėjosi greit susigr-žinti Lietuvą kaip sau priklausomą respubliką. Išėjo kitaip: Lie-tuva gražiai išgyveno 20 metų, nepaisydama to, kad Sov. S-gos remiama kompartija mėgino su-griauti mūsų tėvynę iš vidaus. Lie-tuva ir toliau būtų gyvavusi, jei ne Hitlerio ir Stalino samokslis-nis paktas, kuris leido rusams o-kupuoti Lietuvą. Su okupacija prasidėjo sovietizacija, vykusį dviem bangom.

Sovietizacija dr. Gerutis vad-dino panaikinimą visų Lietuvos įstatymų bei institucijų ir įvedi-mą komunistinio režimo, koks jau buvo kitose sovietinėse res-publikose, pradedant stambesnio-siu nuosavybės atėmimu ir bai-giant nekaltų piliečių deportaci-jomis. Bet sovietizacija neatskiria-ma nuo rusifikacijos. Nors Sov. S-goj nėra įstatymų, nukreiptų prieš mažąsias tautas, bet okupa-cija rusus Lietuvoje pastatė į pri-vilegiuotą stovį, o karo pergalę

pakėlė rusų šovinizmą. Lietuvos kompartija tapo rusiškos kompar-tijos padaliniu, kurio nariai tu-ri rusiškas korteles. Rusų kalba Lietuvoje mokama nuo antrojo pradžios mokyklos skyriaus, o vi-durinėje mokykloje sudarytas toks stovis, kad lietuvis moksleivis jau gali atsisakyti savo gimtosios kal-bos. Lietuvoje, kur tik atsiranda didesnis skaičius rusų, įsteigiama ir rusiška mokykla, bet nėra jo-kių lietuviškų mokyklų Sov. S-goje, kur yra didesnis skaičius iš-tremtųjų ar ten apsigyvenusių lie-tuvių. Jei Latvijoje, kur jau yra ar-ti 45 proc. rusų, jų skaičius ten dar padidėtų, Lietuva iš visų pu-sių taptų apsupta tiesiog apžio-ta J. Paleckio giriamu "vyresnio-jo brolio". Sursinimo pavojus Lietuvai ir kitaip didėja: ji stip-rina jaunų lietuvių vyrų tarnybą rusų kariuomenėje ir Lietuvos in-dustrializaciją, kurios pretekstu atvyksta rusai, ieškodami geresnio pragyvenimo kaip aukštesnės ci-vilizacijos krašte.

Prelegento išvada buvo, kad rusinimas Lietuvai sudaro dides-nį pavojų negu sovietinimas. Dis-kusijose kai kurie dalyviai dėl šios tezės abejojo, manydami, kad Lie-tuvai pavojingesnis sovietinimas.

Laisvės viltis Lietuvai Stasys Lozoraitis jnr. (Lietuvos atstovas prie Šventojo Sosto) sa-vus paskaitoj apie "Lietuvos stovį (Nukelta į 2 psl.)

Idomu, kad kovo mėnesį L. Sūkytė su Muencheno opera, ku-ri vyksta gastrolėms į Londoną, dainuos Covent Garden operoje. Ten ji atliks Strausso "Capriccio" operoje Grovienės rolę.

Balandžio mėnesį ji vėl Frank-furte atliks Mimi partiją, o gegu-žės ir birželio mėnesiais Muenche-ne ir Berlyne dainuos įvairiose operose. Vasaros metu dainuos Muencheno festivalio pastaty-muose, kurie tęsis ilgesnį laiką, nes tuo metu Muenchene vyks garsioji olimpiada. Lietuviai, ku-rie ruošiasi gausiai dalyvauti o-limpiadoje ir jau yra užsisakę bi-lietus, turės retą progą išgirsti mū-sų mieląją sol. Lilią Sūkytę.

Sis gausus repertuaras ir įtemp-tas bei dažnas dainavimas rodo, kad ji yra labai mėgiama Euro-pos kontinente, kur ją lydi pasi-sekimas ir įvertinimas Parnase.

Dail. K. Varnelis rengiasi savo individualiai parodai, kurią suruoš šią žiemą. Toliau kuria sa-vo geometrines abstrakcijas. Jau ketveri metai kaip dėsto tapybą ir figūrinių piešimą Chicago mės-to kolegijoje, ten pasiekęs profesoriaus laipsnį.

Kan. F. Kapočiaus archyvas laikinai bus saugomas dail. K. Varnelio namuose. Velionio gimnaitis Juozas Kapočius svars-to galimybes išleisti monografiją apie garbingąjį velionį.

Dail. Dalė Rėklytė-Aleknie-nė, ši pavasarį Chicago meno in-stitutą gavusi meno magistro laipsnį, išvyko į Graikiją meno stebėjimo tikslais.

Pennsylvanijos universiteto biblioteka turi apšiai surinkusi Galvanausko, Savickio, Krupavi-čiaus, Balučio, Baltrušaitienės (poeto B. žmonos), Zemaitės, Kir-šos, St. Salkauskio, A. Smetonos, Stulginskio ir kitų žymiųjų asme-nų laiškų ar jų fotostatinių kopii-jų. Vien Krėvės laiškų turi apie

pusketvirtą šimto. Biblioteka taip pat pasirūpino nusifotografuoti ir "Aušros" puslapius. Visas tas svarbus mūsų kultūrinis turtas ten yra atsiradęs daugiausia dr. V. Maciūno rūpesčiu.

Čarlionio galerijoje Kau-ne jau išstatyta 30 paveikslų, ku-riuos neseniai aptiko užmūrytus Kauno bazilikoje. Sakoma, jog karo metu, kad nepatektų naciam ir rankas, jie buvo slapta išgabenti iš muziejaus ir paslėpti. Tarp tų paveikslų yra ir Rubenso "Nu-kryžiavimas". Kas buvo tie, kurie tai sugebėjo padaryti, buvo hero-jais, nežinoma.

Dr. Vaclovas Paprockas, Pa-saulio lietuvių gydytojų sąjungos pirmininkas, skelbia, kad laisva-jame pasaulyje yra per 1000 lietu-vių gydytojų; iš jų arti 500 pri-klauso Pas. liet. gydytojų sąjun-gai. PLG s-ga (pačiam pirminin-kui finansuojant) išleido 400,000 spalvotų, ant vokų lįpdomų, žen-kelių, primenančių, kad Lietuva yra Sovietų Sąjungos okupuota.

Maironio baladė "Jūratė ir Kastytis" išspausdinta Estijos rašytojų žurnale "Looming" nr. 7; iš lietuvių kalbos išvertė M. Lodus.

A. a. arch. P. Kiaulėno su-projektuotas gyvenamasis namas JAV-se bei arch. J. Muloko lietu-vių bažnyčia Maspeth aprašyti ir nuotraukomis pavaizduoti ne-seniai Vilniuje išleistoje J. Min-kevičiaus knygoje "Architektūros kryptys užsienyje". Kiaulėno pro-jektas apibūdinamas kaip orga-niškos architektūros pavyzdys, vykdamas erdvių ir formų derinį su gamta. Muloko projektas vadi-namas liaudiško kluono stogo ir koplytstulpio motyvų stilizacija.

Klaipėdos dramos teatras pradėjo 25-ji sezoną pastatymais "Mindaugo", "Kriminalinio tan-go". Kiekvieną vakarą geriausius paskutiniųjų metų spektaklius ro-do Nidos ir Palangos gyventojams ir vasarotojams. Vyksta paskutinės repetitijos ruošiamo pa-statyti Binkio "Atžalyno". Reži-suoja B. Gražys. Vyriausias teat-ro režisierius — Pov. Gaidys. Rugšėjo mėnesį teatro sidabrinės sukakties proga bus surengta kū-rybinė ataskaita žiūrovams. Ruošiamasi ir išvykai į Vilnių. Mini-ma 25 m. sukaktis yra po II Pa-saulinio karo atkurto teatro. Ne-priklausomybės laikais jau nuo 1935 m. Klaipėdoje veikė lietuvių valstybinis teatras, kurio branduo-lį sudarė iš šiaulių nukeltasis valst. teatro skyrius.

Bronius Buišas, teatrų darbuotojas, mirė Lietuvoje, turėda-mas 67 m. amžiaus. Buišas nuo 1940 m. dirbo Šiaulių teatre, di-rektoriaus pavaduotoju ir direkto-riumi, nuo 1948 m. dirbo Kaune, muzikiniame teatre, nuo 1951 m. iki pensijos amžiaus dirbo Klai-pėdos teatre direktoriaus pava-duotoju. (ELTA)

Myli, nemyli...

Nuotrauka V. Maželio

18 lietuviškųjų studijų savaitė

(Atkelta iš 1 psl.)

naudojo dešimtmečio pradžioje" pažymėjo du dalykus: 1. Lietuva yra tauta, kuri šiame amžiuje yra daugiausia kovojusi dėl savo laisvės; 2. Lietuva nėra vien prie Nemuno, bet visur pasauly, kur gyvena didesnis skaičius lietuvių. Tačiau prelegento žvilgsnis vis dėlto labiau kryo į Lietuvą prie Nemuno. Ją kietoj rankoj laiko diktatūrinė Maskva, kuri neleidžia jokių diskusijų net savo tautos piliečiams. Jos dešimtmečiai nepatenkintos ir nusivylusios masės murma, bet jos tiek ir tegali, nes kiekvienas priverstas rūpintis savo nelinksma kasdienybė.

Tik intelektualų sluogsnuose atsiranda opozicijos daigai prieš išniekintą socializmą bei žmogaus veidą. Ju slaptoji "samizdat" spauda formuoja rusų intelektualų sąmonę. Šitaip atsiranda Sovietijoje nauji keldžiai, kurie padeda išryškėti trims šviesuomenės srovėms — marksistiškai, liberališkai, krikščioniškai. Šalia opozicijos užuomazgos yra didelis technokratų ir biurokratų sluogsnis. Jame vyrauja oportunizmas ir cinizmas dėl akivaizdaus komunistinės propagandos susikirtimo su sovietinio gyvenimo tikrove, kur vienas dirba, o trys žiūri. Technokratai gerai pastebi Sovietijos

atsilikimą, bet jie prieš komunistines dogmas bejęgiai.

Rusų visuomenės nuotaikos pavergtuose kraštuose dar ryškėnės, nepasitenkinimas sovietine nelaisve didėja. Tarp gausių pavergtų tautų Sovietijoje opiausią vietą — Lietuvą, ji tautiškai stipriausia, bet jai ir pavojų daugiau. 1941 m. sukilimas paruošė Lietuvai naujai rezistencijai, įjungė jaunąsias lietuvių kartas į visos tautos reikalus. Todėl galėjo būti subiojektuotas vokiečių SS legionas, o paskui išsivystė pasipriešinimas prieš sovietinę okupaciją tokiu mastu, kokio kitur Pabaltij nebūvo. Ta rezistencija nėra užmiršta Lietuvoje, nors oficialiai ji plūstama.

Komunizmas ir rusiškumas yra susipynę: komunizmas praveria duris, pro kurias ateina rusai. Taip yra ir Lietuvoje. Prieš juos lietuviai, kiek imanoma tyliai spiriasi, kad apgintų savo teises. Lietuviai už tėvynės sienų turi įvairiai padėti savo broliams Lietuvoje. Lietuviai laisvėje turi surasti bendrą kalbą su mažumomis ir kitomis komunistų pavergtomis tautomis. Reikia, kad lietuviai laisvėje dirbtų sutartinai, nors jie turėtų ir skirtingus idealus. Svarbu ne viena nuomonė, bet sugebėjimas tas nuomones suderinti ir bendrai veikti Lietuvos laisvei atgauti. Medis negali klestėti be šakų. Mes, laisvieji lietuviai, esame ta šaka, kuri reikalinga medžiui — Lietuvai. Ji niekada nėra turėjusi išsivijoj tokios šviesios ir aktyvios visuomenės. Tai daug reiškia. Tie jos tūkstančiai yra savotiška armija, kuri daug gali padėti Lietuvai atgauti savo laisvės teises.

Diskusijose St. Lozoraitis nebuvo toks optimistas kaip paskaitoje. Jis pripažino, kad šiu dienų tarptautinių santykių stovys nu-teikia liūdnotai: Maskvos užgro-biamoji jėga yra padidėjusi, o Vakarų dvasinis potencialas yra susilpnėjęs. Bet tarptautiniuose santykiuose visko numatyti ir ap-skaiciuoti negalima. Ar ne stai-ga iškilo prez. Nixono būsima ke-lionė į Kiniją? Ką ji duos, neži-nya. Svarbus veiksnys yra taip pat tai, kad didžiosios valstybės

Lietuvos sovietinės okupacijos ne-pripažįsta.

Ką gali duoti Lietuvai išsivija? Prof. dr. V. Vardys (iš Okla-homos un-to, JAV) savo paskai-toje apie "Lietuvą ir išsiviją" pa-lietė eilę tu pačių klausimų, apie kuriuos vėliau kalbėjo St. Lozo-raitis jnr. Tik į juos dr. Vardys žvelgė skeptiškiau ir neigiamiau vertino išsiviją. Ji jam atrodė be-sivaduojuanti emocijomis, todėl suskilusi, savo ekstremistines nuo-mones nekartą dogmatizuojanti, todėl nepajėgianti šaltai įvertinti Lietuvos stovio. Tur būt supo-nuodamas, kad ekstremistinių karštakošių yra tarp studijų sa-vaitės dalyvių, prelegentas sten-gėsi jiems užpilti šalto vandens, bent pats mėginamas atsakyti savo jausmų.

Sustojes prie Sov. Sąjungos, nuo kurios dabar pareina Lietuva, dr. Vardys nemato jos sistemoj jo-liai pakitėjimų. Vakaruose spėtas Sovietijos liberalėjimas nedidėja; rutininių biurokratų ir techno-kkratų diktatūra taip pat nepasi-rodė. Sovietų kompartija savo i-taką sustiprino, jos kolektyvinė vadovybė pasirodė darni ir pasie-kė imperialistinių prasiveržimų užsienio politikoj. Kompartijos tautybių politika Sov. S-gos vidu-je buvo ir tebėra asimiliacinė, sie-kianti ne rusų tautas surusinti. Bet, sulaikydama liberalėjimą, kompartija respublikose kaip kompensaciją išsukė tautinio sa-vitumo pabrėžimą. Tačiau rusai pasilieka vis tiek pagrindinė asi-miliacinė jėga.

Charakterizuodamas dabarti-nės Lietuvos stovį, dr. V. Vardys pabrėžė krašto industrializaciją pagal komunistinį šabloną. Bet šitaip sukurta pramonė pirmiau-sia tarnauja Sov. Rusijai. Lietu-voj jau pakeitė kalmo ir miesto santykiai. Buvusi sėsli Lietuva ta-po keliaujanti Lietuva. Kaimie-tiškas gyvenimo būdas nyksta, už-leidamas vietą miestietiškam. Da-bar žemės darbas nebe romanti-tiškas versmė, bet gamybinis šalti-nis. Tai palietė lietuvių sielą. Bet pakito ir į kompartiją orientuo-ti žmonės. Šitokiu būdu Lietuvoj yra išaugę naujo psichinio veido lietuviai. Tai mokyti žmonės su

Gen. St. Raštikiui 75 m. amžiaus

Gen. Stasys Raštikis, buvęs Lie-tuvos kariuomenės vadas, auto-rius atskirų leidinių: Lietuvos ka-ro istorijos paskaitos, Tarpinin-kų tarnyba, Kovose dėl Lietuvos laisvės (2 t. atsiminimų), penkių karinių vadovėlių ir daugybės vi-sokių straipsnių, rugsėjo 13 d. su-lauks 75 m. amžiaus. Yra gimęs 1896 m. rugs. 13 d. Kuršnuose, Šiaulių apskr. Laisvės kovų sa-vanoris. Baigęs Zarasų progimn., Tifliso karų mokyklą, Vokietijos generalinio štabo akademiją. Au-kštųjų karininkų kursų ir Karo mokyklos lektorius. Su karinėmis misijomis lankėsi Latvijoje, Len-kijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje. Buvo krašto apsaugos ministe-ris. Veiklus Alte ir Balfe, dėstė svertimas kalbas Syracuse univer-sitete, nuo 1955 m. pakviestas dėstyti JAV kariuomenės kalbų mokykloje. Daugelio žurnalo ir laikraščių bendradarbis.

žymiais technikiniais sugebėji-mais, kuriems kompartijos ideo-logija mažai ką bereiškia. Jos kai kuriuos elementus jie priima kaip būtinybę, bet, nebenorėdami to-liau laukti jos pažadėto rojaus ry-toj, jie stengiasi naudotis gyven-i-mu tuoju. Jie pripažįsta kolektyvinę nuosavybę ir draugiškus santykius su Rusija, nors ir pa-geidaujami Lietuvai savarankiš-ko sprendimo ir tvarkymosi, tu-rint galvoj pirmiausia savo tėvy-nės labą.

Šių lietuvių ideologija esanti iš esmės sekuliarizuotos pramon-ės visuomenės ideologija. Joj vie-tos katalikybės nedaug. Bet ir karingo ateizmo žmonės nemėgsta. Katalikų religijai silpnėjant, tautinis patriotizmas lietuviuose nesilpnėja, bet greičiau stiprėja. Tik jis yra kitoks, negu buvo prieš karą. Lietuviuose galima pastebėti ir vergavimo žymių; tai linki-mas į uniformizmą, neplačios pa-žiūros bei interesai, nesipiktini-mas dėl prievartos, kai trypiamos kitų žmogiškos teisės, pačių susi-rūpinimas asmeniniais interesais, o iniciatyva ir kūrybinė mintis paliekama kompartijai. Turint prieš akis šitokio tipo žmones, ga-lima manyti, kad ateity, kompar-tija Lietuvoj bus sudėta iš sava-naudiškų oportunistų, kuriems pirmiausia rūpės išlaikyti savo privilegijas.

Po nupieštos sovietinės Lietu-vos charakteristikos, grįždamas prie lietuvių išsivijos, prelegen-tas nebe daug ką turėjo nurody-ti, kuo išsivija galėtų padėti sa-vo tėvynei. Sakysim, jis siūlė lie-tuviams Vakaruose atsakyti al-ternatyvos "valstybininkai" — "tautininkai", nes vieni ir kiti tu-ri racijos. Taip pat siūlė atsisa-kyti grynai politinio žvilgsnio, vertinant mokslinę ir kitokią lie-tuvių kultūrinę kūrybą. Pageida-vo, kad jaunieji lietuviai laisvėje siektų aukštų kvalifikacijų savo profesijose, tuo išgarsėtų Vaka-ruose, nes tuo Lietuvoj daug kas domisi.

Lietuvos žydų istorija ir tragedija

Kadangi šiemet susėjo 30 metų, kai su Hitlerio armijų invazija prasidėjo žydų didžioji tragi-dija Lietuvoje, prof. dr. Z. Ivinskis (Bonnos universiteto) savo pas-kaitoj "Lietuva ir žydai istorijos šviesoje" davė Lietuvos izraelitų istorinę apžvalgą. Nors prelegen-

tas ją suskirstė įvairiais laikotar-piais (pradedant Vytautu didž. ir baigiant šia diena), tačiau bu-vo galima padaryti išvadą, kad santykiai tarp lietuvių ir žydų mažumos beveik visada buvo vie-nodi, išskyrus hitlerinės okupaci-jos ketvertą genocidinių metų. Iš pat vidurinių amžių žydai nuo lietuvių skyrėsi religija, kalba, raš-tu, o tas tautybės tęjėsi tikrai bendri ūkiniai interesai. Didžio-joj Lietuvos kunigaikštijoj nieka-dą nėra buvę vad. "pogromų", kokių pasitaikydavo Ukrainoj ir net Lenkijoj. Nors izraelitai bu-vo priešingi vyskupo M. Valan-čiaus blaivybės akcijai, prieš žy-dus nebuvo ekscesų nei tada, nei vėliau, kai rusai 1911-13 metais buvo išvystę smarkią propagandą prieš žydus dėl Beilio tariamojo vaiko nužudymo ritualiniais su-metimais.

Nepriklausomybės laikotarpių žydai buvo nepatenkinti lietuvių ekonominių bendrovijų augimu ir pavieniu prekybininkų gausėjimu, tačiau tai buvo natūrali atgimusių tautos raida bei jokių teisių siaurinimų žydams. Tuos normalius santykius sugadino Stalino-Hitlerio pakto padėkos: į Lietuvą žygiuojant sovietinėms armijoms ir lietuviams skęstant nevilty, žydų jaunimas džiūgau-damas ir su gėlimis sutiko sovie-tinius okupantus, o paskui prisidėjo prie pirmųjų sovietinių de-portacijų į Sibirą. Tai labai ap-kartino lietuvių ir žydų santy-kius. Tai paaiškina, kodėl, Hit-lerio armijoms okupavus Lietuvą, čia kurie lietuviai, čia iš keršto (nes buvo deportuoti jų giminės), čia vokiečių agitacijos paveikti, prisidėjo prie nacių vykdomo žy-dų naikinimo, nors didžioji lie-tuvių tautos dauguma tuo šlykš-tėjosi, o kai kurie (iš įvairių vi-suomenės sluogsnų) stengėsi žy-dus galbėti, rizikuodami užsi-traukti nacių represijas.

Izraelito Jobo drama palyginta su romanu.

Nors kun. dr. J. Jūraičio (iš Sitteno, Sveicarijoj) paskaita bu-vo religinio pasaulėžiūrinio pu-būdžio, bet ji taip pat buvo susie-ta su senąja žydų kultūra bei re-ligija ir su naujaisiais lietuvių poetais (A. Venclova, A. Miški-niu). Jos tema: "Meilės proble-ma Jobo knygoje ir A. Camus "Maro" romane, arba, kaip gali-ma laimėti ir meilę, kai žmogus yra ašarų padaras? Tačiau pas-kaitys eigoje atrodė, kad Jobo kny-ga (kuria prieš 20 metų yra es-miškai nagrinėjęs dr. A. Macei-na) su A. Camus "Maru" sieja ne tiek meilę, kiek blogis, onto-loginis piktas. Pirmame (bibli-niame) kūrinį velnias sunaikina visus Jobo turtus, šeimą ir net jo sveikatą iki tokio laipsnio, kad ištikimasis tarnas Jobas pradeda burnoti prieš Dievą, o Camus ro-mane nenugalimu blogiu pasi-rodė maras, iš pasaly žudęs Ora-no miesto gyventojus. Jobo situ-acijoj jam meilė tėra viltys, nes jis prisipažįsta Dievo kūriniiu. Tuo tarpu gydytojui Rieux, svar-biausiam "Maro" veikėjui, meilė tėra draugiškumo ir švelnumo a-kimirkos tarp maro siaubo. Pre-legentas savo išvadose priminė,

kad tarp Jobo, kuris prisipažįsta Dievo kūriniiu, nors blogio ka-muojamas maištauja, ir tarp dr. Rieux, atsakančio ieškoti pras-mės maro ir tenorinio gydyti bei galbėti, turėtų būti ir krikščioniš-ka išvada.

(Bus daugiau)

Susekė naują uoslės ligą

Kaip praneša "The Journal of American Medical Association", keturi JAV sveikatos instituto gydytojai susekė naują uoslės ligą, kuri sumažina kvapų pajautimą ar būna priežastimi nemalonių kvapų. Liga pavadinta "idiopathic hypogeusia". Jau rasta 3,000 tos ligos paveiktų žmonių.

DR. C. K. BOBELIS
DR. B. B. SEITON
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv., 1 iki 7 popiet.
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
ad. 10-4, šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477 Rez. PR 8-0900
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
1132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepiu, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso Tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir p.
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1281
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir
šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIUNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO
SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.
Skambinti — 585-2525
Telf. veiklia 24 val.

Tel. Reliance 6-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvio gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. ti-
trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6-8 val. vakare. Trečiad. ir
11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad.
11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telf. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4158
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiądienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

Perskaite "Draugą", duo-
kite kitiems pasiskaityti.

Kaip prailginti gyvenimą?

Tarptautiniame imunologijos kongrese Californijos universite-to profesorius dr. R. Walford pranešė, jog bandymai su pelėmis pa-rodė, kad gyvenimas gali būti gerokai pratęstas ir gali sumažėti vėžio pavojus, jeigu bus žymiai sumažintas maisto kiekis. Dr. Walford aiškina, jog tai rodo, kad maisto kiekio sumažinimas gali padėti ir žmogui prailginti amžių ir sumažinti pavojų susirgti vėžiu, tik geresni rezultatai bus pasiekti, jeigu tai bus pradėta nuo jaunystės.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telf. HE 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
"Ande onas" susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-980
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Ofisas laikinai uždarytas, apie at-
darymą bus pranešta vėliau.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5145
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiądieniais uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikrai susitarus —
(By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. Reliance 6-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val.
iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.
antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

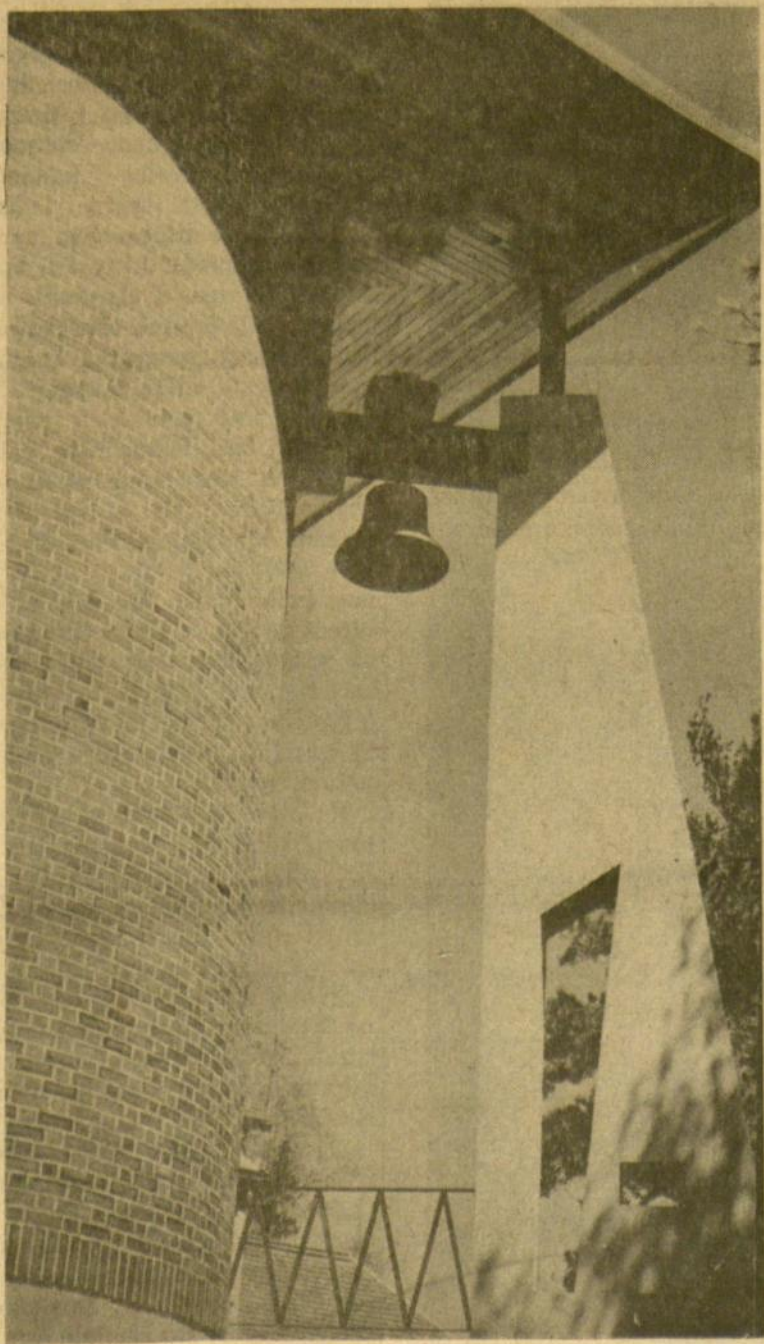
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirur-gija
Ofiso 2760 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-12
ryto, 2 iki 8 val. vak. šeštad. 1 iki
4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisa tr. rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6198
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėje ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val.
vak., penkt. ir šeštad. 2-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4856
Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8;
penkt. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Kennebunkporto koplyčia varpinė (Arch. Kulpavičiaus)
Nuotrauka V. Maželio

PRABILO UŽBURTOS KANKLĖS

„Užburtos kanklės“, Vanda Frankienė - Vaitkevičienė, išleido „Leiška Lietuviams“, spaudė Immaculata Press, Putnam, Conn., iliustracijos ir viršelis sesers M. Mercedes, S.S.C., kainą 3 dol., kietas viršelis — 4 dol.

Vanda Frankienė - Vaitkevičienė nėra naujokė mūsų literatūrinėje kūryboje. Jos novelės ir straipsnelius dažnai galima aptikti „Moteryje“, „L. Lietuviams“, „Švietimo gairėse“, „Skautų Aide“ ir kt. 1965 m. išleista vaidinimų knygelė jaunesniam ir paauglesniam jaunimui, o maždaug prieš metus — „Šokoladinis kiškis“ visai mažiems. Tačiau, galima sakyti, kad naujoji V. Vaitkevičienės knyga „Užburtos kanklės“, tik išėjusi iš spaudos, bus maloni staigmena visiems, pažinusiems autorės ankstyvesnius raštus. Knyga skirta mokyklinio amžiaus jaunimui (8-13 metų) ir švietimo tarybos rekomenduojama kaip tinkama skaityti liuanstinėse mokyklose. Joje telpa septyniolika trumpesnių ir ilgesnių pasakojimų — padavimų apie žiliausią Lietuvos senovę, papročius, lietuvių gyvenimo būdą, tikėjimus.

Senoviškumas ir modernizmas

Kyla klausimas, ar šiandieninis paauglys lietuviukas, augintas televizijos programomis, kreipęs akis į erdvių nugalėjimą ir į paskutinius, žaibiškai pro šalį bėgančius, istorijos vaizdus, prisęs prie lietuviškos knygos apie senovės laikus, ypač ir dėl to, kad V. V. rašomoji kalba nepataikauja modernaus lietuviuko nė žodynui, nė skoniui. Autorė pasakoja su visomis tradicinėmis pasakotojos savybėmis — ilgais, vaizdžiais, žodžiais sakiniams, su gamtos apybraižomis ir daugybe detalių. Tačiau pasakojimų turinys yra toks, kad modernus, sausas žodžių sudėstymas nesukeltų tinkamo vaizdo ir nuotaikos. Juk laikai ir žmonės, apie kuriuos pasakojama, buvo visai skirtingi: žmonės kitaip gyveno, kitokius darbus dirbo, kitus dievus garbino.

Fantazija ar faktai?

„Užburtųjų kanklių“ turinį sudaro tarytum skersinis plūvis per pagoniškąją Lietuvą iki krikščionybės laikų. Kai kurie pasakojimai surišti su vietovardžių atsiradimu (Medvėgalis ir Šatrija, Nemunas, Neris ir Vilnelė, Kilučių ežeras ir kt.). Iš šių ypač pavykusi istorija apie Kilučių ežerą. Autorė papasakoja, kad se-

DANUTĖ BINDOKIENĖ

niai, kai ežerai tebevaikščiodavo ir nusileisdavo netikėtose vietose, vienas toks klajoklis ežeras užpylęs žemdirbio Kilučio laukus ir nuskandinęs jo arklius. Žemdirbio skundą išgirdusi likimo deivė Laima ir prisėjusi į naują ežerą vandens riešutą — agarų, prileidusi daug žuvų. Tolimesni Kilučių šeimos nuotykių su naujuoju ežeru ir nematytais skanumais — vandens riešutais, tikrai užintriguos jauną skaitytoją.

Labai įdomūs pasakojimai, su-

Vanda Frankienė-Vaitkevičienė

rišti su senovės pagoniškąja religija (Žemyna, Deivės Medeinės giria, Barzdukai, Aitvaras ir kt.), nes juose gausu papročių, ryškūs ano meto lietuvių gyvenimo būdas, pačių žmonių charakteris. Aišku, autorė pasistengia, kad visi lietuvių būtų labai geri, bet pasakose tas priimtina. Pati padavimų — pasakojimo idėja pagrįsta žinoma senovės tikėjimų ir papročių faktais, todėl jaunuolis skaitydamas geriau supras ir pažins savo tėvų žemės praeitį.

Drobių raštai ir tėvo sodintas beržas

Kiekviena jauna lietuvaitė, net ir šiame margu madų krašte, pirmą kartą užsivilkdama ilgus, tautinius drabužius pergyvena tam tikrą dvasios pakilimą ir nuotauką, kad gražesnio drabužio visame pasaulyje nėra. Vieną pasakojimą V. Vaitkevičienė skiria kaip tik tų nuostabių, tautinių raštų atsiradimo istorijai (Linėlė audėja). Tas pasakojimas tikrai patiks mergaitėms, kurios puošiasi tautiniais rūbais ir gal pačios mėgina austi margąsias juostas. Juk ta senovės laikų Linėlė, kuriai net laumės — audėjos pavydėjo rankdarbių gražumo, paliko mums tokį kraštį, kuriuo ir šian-

dien plačiai domisi kitataučiai, negailėdami pagyros žodžių lietuvių audiniams.

Nemažiau didžiuojamės ir liaudies instrumentų karaliene — kanklėmis. Skambinti jomis mokosi ne vienas mūsų atžalyno atstovas, ir to užsiėmimo imasi su malonumu. V. Vaitkevičienės kanklių atsiradimo aiškinimas yra savitas ir įdomus. Ar taip atsirado kanklės, ar kitaip — nesvarbu, tačiau užburtųjų kanklių, išdrožtų iš beržo, nukirsto tėvo laidotuvių dieną, atsiradimas įdomus.

Dievai nepasipriešino Kristaus tiesai

Pabaigoje dedami trys pasakojimai, susiję su krikščionybės įvedimu Lietuvoje (Dievai nepasipriešino, Šventais karalaitis, Baltosios lėlės). Tai pereinamasis laikotarpis tarp senojo ir naujojo amžiaus su skirtingomis pažiūromis į gyvenimo apraiškas. Kadangi V. V. vaizduojam Lietuvos žmonės buvo tokie kilnūs ir geri net būdami pagonimis, jie lengvai persiima krikščionybės tiesom, o senieji dievai, neturėdami kito pasirinkimo, nusilenkia, nepasipriešina naujai religijai. Pasakojimai apie karalaitį Kazimierą daugiau tradiciniai, gal dėl to, kad tai istorinis asmuo ir, nors apie jį daug žinių neturime, autorė jaučia pareigą prisilaikyti tam tikrų, įprastinių rėmų, neleidama savo fantazijai nuskristi į dausas, kaip kituose pasakojimuose.

Trys knygos jaunimui būtinybės

Baigiant būtų galima pridurti, kad sudominti šių dienų jauną lietuviuką kuria nors jam skirta

Tautinis muziejus Amsterdame

tų, patogių laivams pravažiuoti.

Olandų sielos gėlmėse, atrodo, yra nemažai didžiadvaisko kilnumo. Patys olandai suprato laisvės vertę, pabuvę Ispanijos hegemonijos replėse, o išsivadavę iš tų replių, užjautė ir kitus persekiojimus. Kai reikėjo, olandai suteikė prieglaudą hugenotams, žydams ir flamams. Amsterdame susidaro ir iš Anglijos į Naująją Pasaulį bėga piligrimai. Jau olandiškos demokratijos užuomazgoje Amsterdame, ispaniškai invizicijai siaučiant, prieglaudą surado Portugalijos žydai. Taip pat buvo atvykusių žydų ir iš Lenkijos. Žydų pėdsakai Amsterdame gana ryškūs. Prieš nacių okupaciją mieste gyveno keliolika tūkstančių žydų. Karui pasibaigus iš koncentracijos stovyklų gyvi sugrįžę jau ne visi liko gyventi Amsterdame. Žydai per kelis šimtmečius Amsterdame yra pagyvinę amatus ir prekybą, įsteigę deimantų šlifavimo įmones. Ir dabar įmonėse senuoju kruopštumu yra atliekamas tų brangakmenių šlifavimas. Tik anglai yra paveržę deimantų pardavimą, ir Londonas dar vis yra centras.

Žydiškame kvartale visur matyti senienų parduotuvėse daugybė žydiškų žvakidžių. Didžiulėje sinagogoje, Šaliamono šventyklos stiliaus, penktadienį vakarais dar žydų likučiai atvyksta melstis. Turistams rodoma nacių kankinės Anne Frank šeimos slapstymosi vieta. Jau dabar dėmesys A. Frank dienoraščiui

knyga yra trys galimybės: 1. knygos turinys turi sugauti jo dėmesį jau pirmaisiais puslapiais ir nepaleisti iki pabaigos; 2. knygos kalba turi būti aiški, sklandi, suprantama, neperkrauta nereikalingais žodžiais ir sakiniais; 3. (ne visuomet būtina) knygos iliustracijos turi atitikti turinį, jį paryškinti. Ypač tai svarbu, jeigu leidinys taikomas vaikui jaunesniam kaip 10 metų.

„Užburtos kanklės“ gauna pliusą už du punktus ir tai nėra jau taip blogai. Knygos turinys įdomus, patraukia jauną skaitytoją, ypač tą, kuris jau nors kiek susipažinęs ar girdėjęs apie Lietuvos senovę, papročius, dievus. Seselės M. Mercedes S. S. C. iliustracijos grakščios, patrauklios, gaštos ir tikrai pasakiško pobūdžio. Jos padės sukurti tą fantastišką pasaulį, į kurį knygos autorė nori skaitytoją nusiųsti. Dėl V. Vaitkevičienės kalbos tektų pasakyti, kad, jeigu knyga būtų apie modernius žmones ir šiuolaikinius įvykius, jos sakiniai būtų per sunkūs, per ilgi ir žodingi. Tačiau turinčiui, kuris sudaro „Užburtųjų kanklių“ pasakojimus, ta kalba, tas ramus pasakojimo būdas neabejotinai tinka, ir ši knyga yra labai tvirtas autorės žingsnis šviesesnės kūrybos keliu.

Krikščioniškoji tradicija

Chicagos universitetas išleido pirmą tomą stambios studijos „The Christian Tradition“. Knyga turi 394 psl., kainuoja 15 dol. Jos autorius Jaroslav Pelikan yra Bažnyčios istorijos profesorius Yale universitete.

Labiausiai skaitomi Prancūzijoje

„The New York Times Book Review“ skelbia laišką iš Paryžiaus, kur pranešama, kad ten labiausiai skaitytojų susidomėję kelia Goncourt premiją lai-

mėjęs veikalas „The Erl King“, parašytas Michel Tournier; čia aprašoma nacių Vokietija. Antiras veikalas, kuriuo itin domimasi, yra „L'Autre“ (Antroji), parašytas Julien Green, tai meilės istorija.

Balys Auginas

LAUKIMAS

SKAITYDAMAS kryžkelę ženklus,
Randi išmintį:
Tavo pėdos įgauna sparnus
Ir kryptį —

Vėjarodžių strėlės perveria saulę,
Keliai plazda, lyg siūlai vėjuje,
Dienų traukiniai užsnūsta
Valandų pusnyuose —

Žingsniai akmenėja.
Pakelių stotelės
Užmerkia paraudusias akis —
Dangus nuleidžia juodą užuolaidą.

Atsiremį į šaltą laukimo stulpą —:
Ar sužalios jis vilties atžaloms?

Kas supras žvilgsnį —
Žydrą vėliavą —
Įbestą erdvę? — — —

MIRTINGASIS IR AMŽINYBĖ

Aš neturim
Medžio gyvasaknės
Gajumo,
Nei kalnų
Žilos amžinatvės,
Bet akyse man
Plasta
Amžių sparnai —
Jose įpėdinystės

Sėkla,
Gimusi
Iš grumsto: —
Aš amžinas

Svajonių metigėm —
Ir mano žemiško
Voratinklo
Trapumą
Pamilo
Dievų sesuo
Saulė:
— Imk už rankos
Mane — ji kužda —
Ir eime
Į šimtmečių tyrumą,
Kad laikas
Neužvertų durų,
Ir keliai
Neužjeltų žole — —

Kai iš kauburių
Rudenįjančio dobilo
Žvaigždės
Pina vestuvių
Vainiką,
Aš guliu —
Lyg pabirusi kopa —
Nors su saule
Keliu,
Jos šaukimą girdžiu,
O nueiti toli
Negaliu:

Mano pėdos
Iš trupiančio
Smėlio — — —

Dabarties moralė

Moralinės teologijos profesorius Mundelein seminarijoje kun. dr. John F. Dedek parašė naują knygą: „Contemporary Sexual Morality“ (išleido Sheed and Ward, New York. 1971 m. 170 psl. Kaina 5,95 dol.). Autorius nuoširdus, pažangus, kalba atvira, yra palankus naujūnams, bet stengiasi būti ištikimas ir tradiciniam nuostatams.

Šioje knygoje jis aptaria žmogaus seksualinę patirtį, priešvaidybinius intymumus, onanizmą, celibatą, gimimų kontrolę, encikliką „Humanae Vitae“ ir vadovavimąsį sava sąžine, skyrybas ir naujas vedybas. Įžangoje JAV katalikų teologų sąjungos pirmininkas jėzuitas R.A. McCormick pažymi, kad autorius gerbia tradicinę kryptį, bet nesiduoda jos pavergiamas. Seksualinės moralės klausimus svarsto Kristaus mokslo šviesoje, įvesdamas ir naujuosius medicinos bei gamtamokslinio patyrimus.

Gimimų kontrolės klausimu jis pagarbiai dėsto „Humanae Vitae“ dėsnius, pažymi, kad jie yra krikščionio elgesio normos, kurių reikia laikytis, bet drauge pabrėžia, kad tai nėra popiežiaus paskelbimas kaip neklaidingos dogmos ir, jeigu sveika žmogaus sąžinė žmogui sako, kad jis tam tikru metu turi pagrindo kitaip pasielgti, jis gali klausyti savo sąžinės balso.

J. Pr.

● J. Daužvardienės knyga „Popular Lithuanian Recipes“ pirmauja tarp labiausiai perkamų knygų: dabar leidžiama jos penkta, peržiūrėta ir papildyta, laida, tiražu — 7,000. Leidžia „Draugas“.

● Rašytojas Balys Rukša, ištiktas pakartotino širdies priepuolio, grįžo iš ligoninės ir sveiksta namuose, Toronte, Kanadoje.

REMBRANDTO AMŽIAUS ŠEŠĖLYJE

VALERIJONAS JAKAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Amsterdamo namai puošnūs. Amsterdamo architektai ieškojo naujų stilių. Ypač skirtingi stogai. Stoguose nėra jokios teutoninės įtakos. Kraigai yra paslėpti plytose, akmenyje ar plasteryje. Todėl namų fasadai atrodo kaip senųjų laivų galai. Visur žaliai dažytos durys, laiptai ir jų atramos. Languose baltos užuolaidos. Kurį laiką Amsterdamo architektūrą kopijavo ir Anglija. Architektūros istorijoje ji yra vadinama neoklasine. Dabar, stokiant sklypų, Olandijos lėktuvų linija jau pastatė naują plūduriuojantį viešbutį „Undinę“, kuris jau yra pritvirtintas kanale prie geležinkelio stoties.

Kai Venecijoje jau yra sunku pamatyti žaliuojantį medį, o Amsterdamo visos promenados prie kanalų apsdintos žaliuojančiomis guobomis. Ypatingai išpūdingas žalumas prie keturių pagrindinių kanalų.

Prie didžiulio uosto dokų gyvas laivų ir baržų judėjimas, bet rezidenciniame ir įvairių istaigų rajone baržų judėjimas mažesnis. Jau čia tik retkarčiais pro žalius, kupruotus tiltus

praplaukia ilgi, chromu blizgą, plastikiniiais stogais degti turistiniai laivai. Visus siaurus kanalus jungia keli šimtai tokių kuprotų til-

Rembrandtas. Autoportretas, vaizduojas šv. Paulių

automobiliai. Pagrindinėje apsipirkimo gatvė (Nukelta į 4 pusl.)

Rembrandto paminklas Amsterdame

Nervinė įtampa

Gyvenamoje aplinkoje vis daugiau ir daugiau atsiranda įvairių mus erzinančių faktorių — fizinių ir nervinių jaudiklių. Tie jaudikliai dažnai erzina mūsų organizmą, o jis siekdamas nuo jų apsiginti, reaguoja į jų erzimą ir tos reakcijos poveikyje susidaro nervinė ir fizinė įtampa. Kai ši įtampa pasidaro tokia didelė, kad normalios organizmo reakcijos pasidaro per mažos nuo jos apsiginti, žmogus susergera. Jis gali susirgti fiziniai arba psichiniai.

Įtampa ir vidurių žaizdos

Antro Pasaulinio karo metu, 1940 m. gegužės mėnesio pabaigoje, vokiečių kariuomenė apsupo anglų iškeltus ant kranto prie Dunkerquo miesto karius. Kautynių metu daug anglų ir prancūzų žuvo, gi pasprukę iš apsupimo kareiviai anglų laivais buvo evakuoti į Anglijos užnugarį. Poilsio metu daugelis tų karių pradėjo skųstis vidurių kraujavimais. Tyrimai parodė, kad jie turėjo skrandžio ir dvylikapirštės žarnos žaizdas. Karo metu Anglijoje tokias kraujuojančias virškinamojo trakto žaizdas gaudavo ir civiliniai gyventojai, ypač po didesnių bombardavimų. Beveik po kiekvieno naktinio orinio lėktuvų antpuolio, ligoninėse pasirodydavo didesnis skaičius ligonių su kraujuojančiom skrandžio žaizdom. Gydytojai ir normaliais laikais tokias žaizdas mato tų ligonių tarpe, kurie išgyvena didelį fizinį skausmą arba nervinę įtampą, pavyzdžiui, po didesnių operacijų arba po didesnių kūno nudegimų.

Organizmo reakcija baimės, kančios, ligos bei skausmo atvejais yra vienoda visų gyvių, nežiūrint ar tai būtų žmogus ar maža pelytė. Darant bandymus su žiurkėmis, pelėmis, beždžionėmis ir kitais gyviais, buvo pastebėta, kad jeigu jie mirdavo dirbtinio šoko metu, visi prieš mirtį gaudavo skrandžio ir dvylikapirštės žarnos žaizdas. Tokių žaizdų atsiradimo eiga yra maždaug tokia. Kenksmingam jaudikliui paveiktus organizmą, organizmas išgyvena aliarmo reakciją, kurios metu jis suteikia visas jėgas apsiginti nuo jaudiklio. Šios reakcijos metu smegenyse esanti pituitarinė liaukia paleidžia į kraują padidintą kiekį ACTH hormono. Šis hormonas veikia adrenaliniškas liaukas ir to poveikyje adrenalino

DR. D. DEGESYS

nalinės liaukos pagamina eilę cheminių junginių, corticoidais vadinamų. Dar nėra tiksliai žinoma, kokių būdu corticoidai padeda organizmui kovoti prieš jį erzinantį jaudiklį, bet yra žinoma, kad jie padidina organizmo medžiagų apykaitą. Corticoidai yra skirstomi pagal jų fizines savybes į dvi pagrindines grupes: 1. Glucocorticoidai — uždegimą mažinantieji ir 2. Mineralocorticoidai — uždegimą didinantieji.

Įtampas metu atsiradęs Kortizonas

Uždegimą mažinančių corticoidų grupei priklauso ir mums žinomas kortizonas. Todėl įtampas metu kortizono organizme būna daug, bet kortizonas turi vieną blogą savybę, būtent, jis sukelia kraujuojančias skilvio ir dvylikapirštės žarnos žaizdas. Pavyzdžiui, tie pacientai, kurie vartoja šį vaistą dideliais kiekiais labai dažnai gauna tokias kraujuojančias žaizdas.

Jeigu organizmas neišlaiko aliarmo reakcijos, tai jis miršta jos metu, taip vadinamo šoko mirtimi. Gi, jeigu organizmas atlaiko šią reakciją, tai tolimesnė jo kova su kenksmingu jaudikliu pereina į apsigynimo reakciją. Ap sigynimo reakcija tęsiasi ilgiau ir jos metu organizme pasigamina didesnis kiekis uždegimą keliančių cheminių medžiagų — mineralocorticoidų. Iš šių medžiagų veikliausia yra Deoxycorticosteronas, sutrumpintai vadinamas D-OC.

Tyrimai su gyvuliais

Kas gi atsiktų su sveiku organizmu, jeigu jame visą laiką būtų DOC hormono padidintas kiekis? Atsakymui į tokį klausimą dr. Selye, plačiai žinomas medicinos pasaulyje eksperimentinės medicinos profesorius McGill universitete, nutarė praveisti bandymą su jaunais, vos 3-jų dienų viščiukais. Dvidešimtketuris viščiukus padalino į dvi grupes. Vienai viščiukų grupei iššvirkšdavo kas dieną tam tikrą kiekį DOC hormono, o kitai grupei jokių hormonų nedavė. Abi dvi viščiukų grupės šėrė vienodu maistu.

Po 10-ties dienų viščiukai, kurie buvo gavę DOC iššvirkšimus,

pradėjo sirguliuoti. Po 20 dienų dr. Selye padarė visu viščiukų skrodimą. Skordimas parodė, kad viščiukai, kurie gavo DOC hormoną, dvidešimties dienų laiko tarpe gavo širdies, kraujo indų ir inkstų pakitimus lygiai tokius, kokie yra randami senų žmonių arba senų gyvulių tarpe. Taigi, per 20 dienų jauni viščiukai DOC hormono įtakoje paseno.

Vėliau tokius bandymus dr. Selye pravedė su pelėmis, žiurkėmis ir beždžionėmis. Šie gyvuliai buvo atsparesni DOC junginiui. Jie gavo tokius pat senilinius organų pakitimus tik tada, kai į ju maista buvo pridėta padidintas valgomos druskos kiekis, ir jų vienas inkstas buvo pašalintas. Tolimesni tyrimai parodė, kad duodant gyvuliui fosfatų druskų užtekdamo visai mažo kiekio DOC, kad gyvulys mirtų nuo širdies sutrikimo. Tuo tarpu kitos druskos, kaip magnezijaus ir kalijaus, gyvulį apsaugodavo nuo širdies sutrikimų.

Tokie bandymai rodo, kad mineralocorticoidas DOC, būdamas ilgesnį laiką organizme, sukelia jame kai kurių organų degeneratyvinius pakitimus ir, kad šiuos pakitimus galima padidinti arba sumažinti duodant kai kurias druskas. Todėl kiekvienas didesnis nervinis arba fizinis pergyvenimas palieką mūsų kūno audiniuose tokius pat degeneratyvinius pakitimus. Tie pakitimai nepranyksta, bet laikui bėgant akumuliuojasi ir tokiu būdu sendina mūsų kūną.

Rūpesčių padariniai

Šių dienų gyvenimo tempas, ekonominės sąlygos, karas ir bendrai įtemptas gyvenimas vienodai veikia tiek suaugusius, tiek jaunas žmones. Kai kurie gali susirgti nuo mažo jaudiklio, kiti gi gali pakelti keletą smūgių kol gauna tuos pačius susirgimus, nes kiekvienas žmogus turi skirtingą nervinės sistemos pajėgumą, priklausantį nuo jo kūno struktūros, asmenybės ir charakterio ypatumų. Gyvi ir jautrūs žmonės sušergera greičiau negu lėti ir pasyvūs. Tie, kurie daug rūpinasi savo ir kitų bėdomis, turi didelį palinkimą sirgti skrandžio ir dvylikapirštės žarnos žaizdomis.

Susidaro užburtas ratas: žaizda sužadina ligoniui rūpestį, o rūpestis stabdo žaizdos gijimą. Pasibaigus nervinei įtampai, gana dažnai tokia žaizda be gydymo užgyja. Bet atsipalaiduoti nuo rūpesčio ne visi gali, nes psichinė įtampa gali būti žmogaus pasamonėje jam visai to nerealizuojant. Todėl yra patariama, kad norint atsipalaiduoti nuo įkyrios minties, geriausias būdas — tai ją pakeisti kita, malonesne arba ištraukti į daug energijos reikalaujantį darbą.

Nuolatinis rūpestis taip pat prisideda ir prie kitų ligų atsiradimo, kaip nervinių širdies sutrikimų, kraujo spaudimo pakilimo, nemigo bei kai kurių kūno medžiagų apykaitos sutrikimų. Medicinos pasaulyje yra žinoma, kad žmonės gauna skydinės liaukos padidėjimą — gūžį didelio pergyvenimo metu. Šveicarijoje yra laukinių kiškių rūšis, kuriems išauga skydinės liaukos gūžys jiems nulatots girdint šuns lojimą. Moterų tarpe nervinė įtampa sujaukia normalų mėnesinių ciklą.

Patiltė Marquette Parke

Nuotrauka A. Gulbinsko

Vieni žmonės nervinės įtampos sukeltus sutrikimus perkelia į skrandį, kiti į plaučius astmos pavidalu, dar kiti į širdį arba kraujo gyslas pakeldami kraujo spaudimą. Kodėl vieni žmonės savo negalavimus perkelia į vienus, kiti į kitus organus, dar nėra žinoma. Lygiai kaip nėra žinoma, kodėl žmogus, turintis alergiją specifinei gėlei, gali gauti tokią pat alegrinę reakciją prisilietęs arba priartėjęs prie tokios pat dirbtinės, iš vaško padarytos, gėlės replikos.

Atsparumas

Reikia pastebėti, kad tiek žmogus tiek ir gyvuliai gali priprasti prie vienokios arba kitokios įtampas. Bet organizmas, ugdydamas atsparumą vienam jaudikliui, sumažina atsparumą kitos rūšies jaudikliui. Pavyzdžiui, kai ryš įpratęs prie karo lauko žiarumų gali nesunkiai pergyventi didelį mūšį, neprarasdamas nervi

nės pusiausvyros; bet tas pats karys gali gauti nervinį sutrikimą gavęs blogą žinią iš namų. Pelė, palaipsniui įpratinta prie šalčio, gali pakelti gana žemą temperatūrą, bet ta pati pelė pasidaro neatspari rentgeno spinduliams ir nuo jų mažo kiekio miršta. Mūsų jėgos apsiginti nuo įtampų sukeliančių jaudiklių yra ribotos ir, jeigu jos būna sukoncentruotos atspirti vienam, tai jų lieka mažiau kitam. Atrodo, kad mes kiekvienas gimdamas atsinešame skirtingą, bet nustatytą energijos kiekį. Tą energiją mes naudojame kovoję už būvį. Juo greičiau ją eikvojame, juo greičiau senstame. Poilsis nepadidina energijos kiekio, tik sulėtina jos naudojimą, nes poilsio metu energija atsistato tik iš dalies; rezultatas — pasilieka energijos deficitas.

Kai kurie kūno organai sutrinka anksčiau negu visas organizmas, tokiu būdu, tolimesnė kūno egzistencija pasidaro negalima. Pavyzdžiui, kraujo gyslom sutrikus, jos sprogsa ir žmogus miršta nuo kraujo išsiliejimo smegenyse arba ktioje kūno dalyje. Širdžiai ir inkstams susieikvojus jie nustoja dirbti ir visas organizmas miršta.

Psichinė reakcija

Nemėgdami kokio nors asmens, mes stengiamės su juo nesusitikti ir nebendrauti, lygiai kaip mes atsisakome diskutuoti mums nemalonioms problemoms. Mes dedame pastangas išvengti nervinę įtampą keliančių situacijų. O kai žmogus nervinės įtampos išvengti negali, jis derinasi prie jos ir pergyvena normalias ir įvairias psichines reakcijas, kurios nebūna pas visus vienodos. Primityviausia psichinė reakcija į nemalonų jaudiklį yra realybės ignoravimas. Todėl mes daž

nai užginčijame mūsų kritiką, atsisakome realizuoti tikras problemas, net sulaukę seno amžiaus mes bandomė ginčytis, kad mūsų jėgos nėra sumažėjusios. Ligoniai, turintieji vėžio ligą, dažnai nenori girdėti, kad jų liga yra nepagydoma. Kiti žmonės bando save įtikinti, kad jų veiksmas buvo logiški tokiu ar kitu atveju, nes jiems nebuvo kitos išeities. Jie bando save apgauti lygiai kaip ta lapė nepasiekdama vynuogių sakė, kas vynuogės dar nėra prinokę.

Racionalizacija, amnezija, regresija

Tokis psichinis reagavimo būdas yra vadinamas racionalizacija. Yra ir tokių reakcijų, kurių metu žmogus nemalonų pergyvenimą išbraukia iš prisiminimų eigos, jį užmiršta ir gauna tam išgyvenimui amneziją, kurią tik hipnozės arba sodium pentaotal pagalba galima išklausyti. Šitokia reakcija vadinama represija. Reikėtų paminėti ir taip vadinamą „nuodėmių atpirkimo“ reakciją. Pavyzdžiui, turtingo sukliausio piginės aukos vienuolynams arba labdarinngom organizacijom, arba prasakaltusio vyro dažnas žmonai gėlių pirkimas.

Kartais žmogus pradeda elgtis taip, kaip jis elgdavosi vaikystės laikais kokio nors pykčio metu. Šitoks elgesys yra vadinamas regresija. Gi kai žmogus bando kompensuoti vienos srities nedateklus kitos srities laimėjimais, yra sakoma, kad tai yra kompensacinė reakcija. Dar kiti žmonės bando izoliuoti savo mintyse nemalonių pergyvenimus. Pavyzdžiui, didelės katastrofos atveju, vietoj jaudinimosi jie sako, kad tokia jau yra likimo valia. Ši reakcija vadinama intelektualizacija.

Psichinės ligos

Kai nervinė įtampa būna per stipri ir nepakeliama žmogaus nervinei sistemai, tada jo psichinis stovis sutrinka ir jis susergera psichine arba nervine liga. Tyrimai rodo, kad protinių ligų atvejais, organizme yra randamas žymiai padidintas corticoidų kiekis. Taip pat randamos cheminės medžiagos panašios į LSD (lyserginę rūgštį), ir mesaliną (gamtoje randamą peyotės kaktuso giminės augalą). Sveikų žmonių gali gauti subjektyvius ir objektyvius proto ligos, schizofrenijos simptomus, jeigu jiems yra duodama LSD arba mescalinas. Taigi, cheminės medžiagos, susidariusios organizme nervinės įtampas metu turi įtaką ir į žmogų (Nukelta iš 7 pusl.)

Rembrandto amžiaus šešėlyje

(Atkelta iš 3 pusl.)

je automobilių judėjimas yra uždraustas. Šioje aikštėje, fumble, daugiau kaip ant 12 tūkst. rąstų statyta baroko rotušė, kuri, laikams keičiantis, tapo karališkais rūmais, kuriuose retkarčiais apsigyvena ir karalienė, besilankydama sostinėje. Čia pat karališka bažnyčia, kurioje karaliai ir karalienės karūnuojami ir laidojami. Iš šios bažnyčios bokšto sklinda garsioji varpų muzika. Keletą kartų į savaitę šioje aikštėje vaikai žavisi lėlių teatru.

Aikštėje jau šių laikų priedas yra nacių okupacijos rezistencijos aukoms pastatytas cokolo išvaizdos paminklas. Paminkle įmūrytos urnos su žemėmis iš 11 mažų Olandijos provincijų. Taip pat l urna talpina iš Indonezijos atvežtas žemes.

Aikštėje juda minia sostinės gyventojų. Juos charakterizuojant, daug nesuklystant, galima pasakyti, kad juos formavo daug kultūrinių įtakų. Taip pat olandų fiziologinė išvaizda daug kuo skiriasi nuo kitų europiečių. Flegmatiški, plačių pečių, muskulingi, stambių dantų, didelių lūpų, mažų akių, cigarus rūkantieji olandai atrodo kaip tikri jūros sūnūs. Šmonių psichologijoje ir socialinėje prigimtyje pėdsakus yra palikusi germaniškoji jų kilmė. Be to, visą laiką Reino upe plaukusi vokiška įtaka ugdo olanduose tvarką ir punk-

tualumą. Iš anglosaksų olandai pasisavino meilę laisvei, jūrai ir prekybai. Iš pietų atsklidusi įtaka išmokė olandus kulinarijos meno ir prisirišimo prie šeimos gyvenimo.

Kiek toliau nuo aikštės turistą stebina am-

Rembrandtas

Autoportretas jaunystėje

sterdamičių veržimasis prie silkių kioskų, kuriuose parduodamos sūdytos ir šviežios silkės. Jie negali pro šalį kiosko praeiti, neparagavę tik jūroje pagautų ir parvežtų, šiaurės sidabrų blizgančių silkių. Vieni sostinės gyventojai jas ryte praryja, o kiti valgo užbarstydami svalgūnais. Kur nors nuošaliau pamatysite stumdomuosius, rankomis sukamus vargonus, kurie yra pastelinėmis spalvomis dažyti ir atrodo kaip vestuviniai tortai. Iš vargonų sklinda kokia nors populiari melodija.

Taip pat, kaip ir kiti miestai, ir Amsterdamas dalijasi į keletą rajonų, o vienas iš svarbesnių yra vadinamas Leidjeplein su didele aikšte, kurioje yra prisiglaudusi opera, teatras, naktiniai klubai, restoranai su garsiais žuvies patiekalais, indoneziškais valgiais ir kitomis „karčiūminėmis“ užveigomis. Čia vasarą prie nukarusių žilvičių, kai prieinama kėdžių ir staliukų, atsidero šaligatvio kavinės. Tokių didesnių kavinų stalai užklojami ne staltiesėmis, bet rytišiais spalvingais kilimais. Ypač tinka mažose kavinėse šiaurietiška aplinka tampa pietietiška, kai kavinės išpuošiamos nors ir kambarinėmis gėlėmis, bet pietietiška atmosferai šiaurinės saulės spindulių ne visuomet pakanka. Kartais ir net vasarą turistai staliukų sėdintieji sostinės gyventojai ar turistai iš viršaus pašildomi elektriniais šildytuvais.

Ne per toliausiai nuo Leidjeplein aikštės yra „rožinis“ kvartalas su įvairiausiomis jūrininkų užveigomis, be kurių, tur būt, joks uostamiestis negali apsieiti. Bet šis Amsterdamo rajonas ypatingai turi labai blogą reputaciją ir

vadinamas didžiausiu nuodėmių lizdu Vakarų pasaulyje.

Zemės ir dangaus sintezė Rembrandto kūryboje

Rembrandtsplein yra kitas naktinių klubų ir restoranų centras. Vienoje aikštėje, gėlių darželyje, yra kukli meno genijaus Rembrandto statula —paminklas. Olandų Rembrandtas yra jau pasaulinis milžinas dailės horizonte. Tai vienas iš intelektualiskiausių olandiškos tautinės mokyklos dailininkų. Kai kiti to idomaus sąjūdžio dailininkai tapė tik buitinėmis temomis, tai Rembrandtas panaudojo įgimtą talentą savo kūryboje, reikšdamas dangaus ir žemės sintezę. Šiame amžiuje, materializmo pavėsyje, nors ir vyraujant moderniai dailės su naujomis srovėmis, vis dėlto daug dėmesio skiriama Rembrandto kūrybai, ir šviesioje visuomenėje jo kūriniai nemažiau žinomi kaip ir Šekspyro dramos. Šiandieną Rembrandto 40 metų kūrybos derliaus drobės yra labai brangios. 1961 m. jo kūriny: „Aristotelio apmąstymai prie Homero biusto“, Metropolitan N. Yorko muziejaus iš varžytynių buvo nupirtas už 2 milij. ir 300 tūkst. dolerių. Iš Rembrandto paliktų ir nesunaikintų apie 650 aliejinų darbų, 1400 piešinių, 280 ofortų yra nemažai rodama ir Amsterdamo dailininko memorialiniame muziejuje, bet didesnė dalis jo kūrinių yra kitų Europos ir užjūrio muziejuose. Ypač gerai Rembrandto kūrinių rinkinį repre-

zentuoja JAV Valstybinė meno galerija Washingtone, 2 aliejiniai kūriniai yra ir Chicagos Meno institute.

Apsilankius Amsterdamo Valstybiniam muziejuje — meno šventovėje Rembrandto kūrinių stebina žiūrovą savo analitiniu bruožu, jautrumu tonams ir spalvoms. Apie Rembrandto asmenišką, audringą ir paslaptingą gyvenimą yra daug mitų ir legendų.

(Bus daugiau)

Rembrandtas

Rytų monarchas

Broadway teatrų žybtelejimai ir šešėliai

Žvilgsnis į 1970-1971 m. sezono repertuarą, ypač kiekybiniu atžvilgiu

VYT. ALSEIKA, mūsų spec. koresp. New Yorke

New Yorko teatrinis gyvenimas liečia teatro pastatymus Broadway teatruose ir teatruose anapus Broadway ribų arba, kaip taria „off — Broadway“. Reprezentaciniu miestui ar, iš dalies, kraštui, repertuaru laikytume tik Broadway teatrus. Čia stebime stambiausius pastatymus, pačius prašmatniausius muzikinius veikalus, geriausius ne tik šio krašto, bet ir užsienio, pvz. Anglijos ar Prancūzijos aktorius (J. Gielgud, R. Richardson, M. Reynaud, ir kt.), stipriausias režisūros pajėgas, veikalus, kurie kelia kontroversiją ne tik čia, bet ir užsieny ir t.t. Todėl ši kartą teks patenkinti tik Broadwayaus teatrų statistinę bei kokybinę apžvalgą, kitam kartui paliksime „Off-Broadway“ teatrų pasiekimus. Viena pastaba: negalima teigti, kad „off — Broadway“ teatruose ar teatrėliuose publika stebi tik menkaverčius pastatymus, ar nežymių autorių kūrybą. Visiškai ne.

Kaip tik „Off — Broadway“ repertuare žiūrovai, galėjo stebėti ir visa eilė šekspyro dramų, ir šių laikų problemas gvildenančių spektaklių, ir Ibseno dramų (jo „Hedda Gabler“ pernai šioje me sezono išsilaikė net 56 kartus), ir visą eilę kitokių įsidėmėtinų veikalu. Net kai kurie musicals (okup. Lietuvoje tariama — „muziklai“) tuose teatrėliuose išsilaiko net per 4.000 kartų („Jacques Brel“ pavyzdys).

Idemiausia, kad Broadway teatru pastatytų veikalu skaičius tuose aiškiai smunka: jei 1969 — 70m. sezono veikalu buvo pastatyta 69, tai pastarajame, 1970 — 71 m. sezono, jų buvo 45, atseit, net 24 pastatymais mažiau.

Dramos, po jų — „musicals“

Iš 45 Broadway premjerų, 33 buvo dramos spektakliai, muzikinių veikalu (musicals) buvo jau mažiau — 12. Palyginus su 1969 — 70 sezonu, vaizdas kitoks: tuo metu dramų spektaklių buvo 52, muzikinių spektaklių buvo 16 ir viena reviu.

Teatrų sezonas oficialiai buvo baigtas šių metų birželio 30 d. Koks jo vaizdas teatruose? Iš dramų spektaklių, daugiausia kartų pastatyti šie veikalai, išsilaikę ir sezonui pasibaigus: „Sleuth“, Anthony Shaffer, dalyv. Anthony Quayle ir Keith Baxter (praėj. sezono pastatytas 265 kartus), toliau seka „Paul Sills' Story Theater“ (240 spektaklių), „The Gingerbread Lady“ (193), „Bob and Ray — the Two and only“ (158), „Conduct Unbecoming“ (144), „Home“ (su Londono aktorais J. Gielgud, R. Richardson) — 111 pastatymų, „And Miss Reardon drinks a little“ (108), „How the other half loves“ (104). Kiti dramų spektakliai išsilaikę teatruose mažiau šimto kartų, kai kurie po 30 ar 40 vienas tik vieną dieną — „Father's Day“ ir vienas — vos keturias — „Scratch“.

Klasika neturi sėkmės

Lincol centre veikiaš Reperatory teatras puoselėja klasiką ir jis laikytinas vieninteliu teatru, nesibaidančiu „sunkiojo“ repertuaro, ne graikų klasikų — neišskyrus. Bet... ir žiūrovų jis turi neperdaugiausia ir veikalai scenoje išsilaiko nedaugiau 30 — 40 kartų. Neįmanoma lyginti su muzikiniiais spektakliais, publikos dėmesį traukiančiais ne tik metus, porą, bet ir šešerius ir daugiau.

Vis dėlto, jei New Yorke Ibseno „Visuomenės prieša“ tame teatre išsilaiko 54 dienas, o „Antigona“ — 46, reikia sutikti: dar ne taip blogai su klasika, esama jos gerbėjų. Bet, kita vertus, ar jų daug 8 mil. (12 mil. su priemiesčiais) mieste? Tas pats teatras praėj. sezono statė ir Strind-

berga — šis publikos dėmesį patraukė 32 dienas.

Šių dienų temos jau patrauklės šiu dienų žiūrovui. Pavyzdys — pjesė apie kaltinamus kunigus Berriganus, „The Trial of the Catonsville Nine“, praėj. metų sezono turėjo 159 spektaklius, o tai reiškia jau vidutinę sėkmę.

Tarp Rotšildų ir Nojaus „laivo“

Jau aišku, kad muzikiniai veikalai turėtų turėti daugiau sėkmės, kaip dramos. Tačiau būna ir netikėtumų. Štai, praėjusį pavasarį muzikinių veikalu gamintojai pastatė veikala apie šio krašto istorinę asmenybę, „Frank Merriwell“ ir... veikalas scenoje teišsilaikė vos vieną kartą. 100.000 ar kiek mažiau dolerių nuėjo vėjais..

Tačiau jei muzikinis veikalas liečia žydus, atrodytu, jis privalėtų ilgiau išsilaikyti. Dėl to toks „The Rothschilds“ pereitame sezono turėjo 292 pastatymus ir, galimas dalykas, pasieks ir tūkstantį. Pavaizduotas žydų, iš Vokietijos Frankfurto, kilimas į finansinio pasaulio viršūnes ir, kas stebino, sugebėta nenuobodžia forma linksmai nuteikti žiūrovus, vaizduojant, atrodytu, sunkiai scenon perkeliamas finansines transakcijas ar biržose naudojamas machinacijas.

R. Rogers, kompozitorius, Broadwayaus teatrams jau ne pirmas dešimtmetis teikia „musicals“ (pakanka prisiminti kad ir jo „Oklahomą“ ar „South Pacific“), praėj. sezoną siekė linksminoti niujorkiečius ar turistus su mažiau pavykusiu veikalu „Two by two“. Tačiau sugalvota svarbiajam vaidmeniui pakviesti ypachiai vietos publikos itin garbinamą komiškų rolių puikų atlikėją (jis geras ir dramose) Danny Kaye ir...

Nojaus laikų „kartų skirtumo“ (gap) istorija riedėjo sėkmingai pastarąjį sezoną ir rugsėjo vidury jau baigs dienas, nepasiekusi 400 spektaklių.

Senų laikų prisiminimai, nostalgija...

Ne tik prezidentas Nixonas sku-

bėjo žiūrėti „No, no Nanette“, su lengvomis melodijomis ir... senomis, su jau savo karjerą senokai baigusia Ruby Keeler. Nostalgija vilioja tūkstančius. Tad ir šio veikalo sėkmė užtikrinta. Be to, publika mielai žiūri ir šiaip ne taip dažnai matomus reviu spektaklius, kaip „Folies“ ar „70 Girls, 70“ ir panašius.

Prašmatnus pastatymas, kiek apnuogintos šokėjos, jų dešimtys, triukšminga muzika, reikalas nekvaršinti sau galvos, bet... maitintis lengva pramoga. Tai patrauklu visais laikais.

Muzikiniai veikalai traukia mases, išsilaiko metų metais

Broadway teatrų pasauly tai jokia naujiena: muzikiniai veikalai traukia mases, jie repertuare sugeba išsilaikyti ne tik metus ar porą, bet žymiai ilgiau. Tik pora pavyzdžių: „Hello, Dolly!“ 1970 m. baigiantis scenoje išsilaikė 2, 844 kartus ir tik šių metų liepos mėn. tą Dolly nurungė „Fiddler on the Roof“, vieną to mėnesio dieną scenoje pasirodęs jau 2,845-tą kartą. Šioji pjesė, iš Ukrainos prieškarinių laikų gyvenimo pagal Aleichem pasakojimus, sėkmingai tebestatoma, ir niekas neabejoja, kad jos spektaklių skaičius pasieks 3.000 ir daugiau. Muzika, dainos, humoras, kartais turtingas pastatymas publika vilioja žymiai labiau už glesnio turinio dramas, jau visiškai nekalbant apie klasikinius veikalus.

Salia „Hair“ ir JAV istorijos herojai

Šiuo metu, kai 1970 m. pabaigoje savo kelių metų triumfą baigė „Hello, Dolly!“, po „Fiddlerio“, (Smuikininko), ilgiausia repertuare, muzikinių spektaklių srity, išsilaiko rock muzikos veikalas „Hair“ (praėj. metų sezono pastatytas net 1,321 kartą). Toliau seka šie „musicals“: „Promises, promises“ (1,069 spekt. pr. sezono), toliau veikalas iš JAV istorijos, su visa eile krašto istorinių asmenybių — „1776“ (956 pastatymai 1970-71 m. sezone), ir dabar seka vienas po-

Netrūko ir ledo spektaklių

Danny Kaye

puliariausių veikalu ne tik Amerikoje, tai nuogybes iškelianti „Oh, Calcutta!“ — veikalas, pradžioje statytas New Yorko žemutinėje daly, jau keli mėnesiai įsibrovęs į pačią Broadway širdį, Belasco garbingą teatrą... Tikiai praėj. sezono jo spektaklių skaičius buvo pasiekęs 847 ir netrukus pasieks 1000...

Dar pora „musicals“, vis tebestatomų su nemaža sėkme, tai grynai negrų aktorijų „Purlie“ (pernai statytas 541 kartą), „Applause“ (525) ir „Company“ (494).

Dar keli veikalai, su tūkstančiais pastatymų

Beje, kalbant apie didžiulės sėkmės veikalus, sulaukusius iki 2.000 pastatymų ar kiek mažiau, būtų neteisinga nepaminėti dar kelių, dabar jau nebevaizdinamų pagal Aleichem pasakojimus, sėkmingai tebestatoma, ir niekas neabejoja, kad jos spektaklių skaičius pasieks 3.000 ir daugiau. Muzika, dainos, humoras, kartais turtingas pastatymas publika vilioja žymiai labiau už glesnio turinio dramas, jau visiškai nekalbant apie klasikinius veikalus.

Salia „Fiddler on the Roof“ ir „Hello, Dolly!“, trečiasis muzikinis veikalas, pagal lankytų skaičių, tai — Don Kichoto ir jo nuotykių temos „Man of La Mancha“ (beje, pastatytas ir Vilniaus teatre). Jo spektaklių pr. metų sezono buvo 2,328.

Iš dramų ypatingai išsiskyrė, kelerius metus vaidinta komedija „Plaza Suite“ (neseniai nufilmuota, su Walter Mathau svarb. vaidmeny). Jos pastatymų skaičius pasiekė net 1,098. — atseit, pjesė buvo iš eilės vadinama trejus metus su viršum. Ji — persunkta juoko...

Dar kiti praėj. sezono dramų ar muzikinių pastatymai, tai daugiau kaip dvejus metus vaidintasi „Forty Carats“ (781 pastatymas) „Child's Play“ (343), pjesė apie Coco Chanel „Coco“ (333), „Borstal Boy“ (143) ir „The Boy Friend“ (111).

Netrūko ir ledo spektaklių

1970-71 m. sezono New Yorkas turėjo ir keturis ledo spektaklius, ir visi jie — kaip ir žymesni sporto įvykiai — žiūrovus traukė į Madison Square Garden didžiąją ar mažesniąją (Forum) sales.

Praėj. sezono niujorkiečiai susipažino su Maskvos Ledo cirku, kurį, kaip mūsų skaitytojams žinoma, piketavo lietuviai ir kiti tautybių gyventojai, ne pačių amerikiečių neišskyrus. Tačiau, pagal iš anksto nustatytą tvarką, to „cirk“ buvo 39 spektakliai.

Pagal seną tradiciją viešėjo ir amerikiečių ledo spektaklis „Ice Capades“, turėjęs 20 spektaklių, be to, dar „Holiday On Ice of 1971“ (19) ir jaunųjų žiūrovų mėgiamas „Disney On Parade“ (20 spektaklių).

Beje, tas „Disney“, visais atžvilgiais švarus, šeimoms (ne tik vaikams) tinkamas spektaklis apie 20 kartų pastatytas ir šiemet, rugpjūčio mėn., tose pačiose Madison patalpose. Tai sveikintina, nes buvusi sėkmė liudija, jog didmiesčio žmonės jau įgirsta nuogybės, tuščiavidurės ko medijos ir panašūs teatriniai pastatymai.

Kokios bendros išvados?

Spręsti, ar New Yorko Broadway teatrai visiškai patenkina išprususio žiūrovo skonį — nėra lengva, ypač, kai nėra įmanoma apžvelgti visų net ir pačių geriausių spektaklių. Atrodo, to didmiesčio teatrinio pastatymų gamintojai (deja, juos, dažniausiu atveju, sunkiau vadinti kūrėjais),

labiau linkę patenkinti skonį tų žiūrovų, kurie net ir iš teatro daugiau reikalauja atvangos, bet ne rimtesnių intelektualinių pastangų, ar net ir pakutenimų. Dėl to, kaip matėme, tiek ilgai, net septinerius metus, statomi muzikiniai veikalai, gal būt, maloniai veikią žiūrovo ausis, bet ne būtinai pasižymi gilesnėmis vertybėmis.

„Oh, Calcutta!“ prasiveržimas į miesto centrą — nėra teigiamas reiškinys. Kitame Broadway aplinkos teatrėly dabar statomas „Fear of Love“ veikaliukas — grynai nudistinis, panašiai kaip ir Kalkuta.

Tegalima klausti: kada gi šių dienų žiūrovui nusibos nudistinai, seksualinius polinkius žadiną veikalai?

Tie teatrai, ne vienu, atveju, linkę pataikauti ir žydų kilmės publikai (o žydai, kaip ir koncertuose, sudaro žymiai daugiau, negu pusę publikos...), nemaža duoklė tenka ir milijonams šio miesto turistų. Ne tik prezidentas su savo šeima, bet ir eilinis krašto turistai, atsidūrę New Yorke, aišku, pirmiausia skubės pamatyti ką nors „prašmatnaus“, taigi muzikinį spektaklį, kur ir dainos, ir muzika, gal nostalgija ir... bent tuzinas ar du žavingų, grakščiai sudėtų merginų.

Rimtos dramos? Taip, bet jas nelengva rasti

Skaitytojas galėjo pastebėti, kad dramų spektakliai Broadwayaus teatrų scenose tegali išsilaikyti nepalyginti trumpiau už „musicals“.

Toks „Home“, apie nervų klinikos inamius, tiesa, buvo statomas 111 kartų, bet tik dėl to, kad svarb. vaidmenyse pasirodė dvi Londono pažibos — J. Gielgud ir R. Richardson. Tad čia dar vienas bruožas — dideli vardai traukia publiką.

O šiaip gerą dramų spektaklį nelengva rasti ne tik turistui, bet... ir nuolatiniams šio didmiesčio gyventojai. Jam teks, išskyrus Lincolno centro vad. Repertory teatrą, dairytis kur nors toliau, jau nebe Broadway aplinkoje, gal apie Greenwich Village kvartale, gal dar toliau — kur jau ir pavojus vykti, kur gali būti sužeistas ar subadytas ir vien dėl kvailų 25 centų.

(Nukelta į 7 pusl.)

Iš MODELINIŲ NAMŲ BALDAI

Galima pirkti dalimis ir išmokėtina 30% iki 50% nuolaida

SOUTHWEST FURNITURE CO
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŠVIETIMO TARYBOJE

GAUNAMOS MOKSLO PRIEMONĖS IR KNYGOS JAUNIMUI

A. MOKSLO PRIEMONĖS

Priešmokykl.

Ig. Malėnas, A-ZU (ABC spalvotomis ilustr.). \$1.00

I skyriui

E. Ruzglenė, Gintarėliai, elementorius 4.50

E. Ruzglenė, Lietuvių kalbos pratimai 1.75

F. Maldelkis ir V. Milavickienė, Mokymas skaityti šeimose (naudojant E. R. „Gintarėliais“) 3.30

Ig. Malėnas, Elementorius E 2.50

A. Rinkūnas, Kregždutė, I dalis 3.00

II skyriui

A. Rinkūnas, Kregždutė, I dalis 3.00

G. Česlenė, Lietuvių kalbos pratimai 2.00

G. Česlenė, Rūtėlė 3.50

III skyriui

J. Placius, Tėviškės Sodyba 3.00

E. Narutienė, Lietuvių kalbos pratimai (kirčiuoti) 2.00

IV skyriui

A. Rinkūnas, Kregždutė, II dalis 3.25

S. Jonynienė, Naujas vadovėlis baigiamas ruošti, išeis 1972 m. pradžioje.

S. Jonynienė, Lietuvių kalbos pratimai (nekirčiuoti) 2.00

S. Jonynienė, Lietuvių kalbos pratimai (kirčiuoti) 2.00

V skyriui

S. Jonynienė, Lietuvių liaukai 3.00

Z. Grybinas, Lietuvių kalbos pratimai 1.25

VI skyriui

A. Tyruolis, Ten, kur Nemunas banguoja 3.50

J. Placius, Lietuvių kalbos pratimai 2.00

VII skyriui

S. Jonynienė, Tėvų šalis 3.50

J. Kreivėnas, Lietuvių kalbos Pratimai (kirčiuoti) 2.00

VIII skyriui

J. Placius, Gintaras 4.00

S. Šližys, Lietuvių kalbos pratimai (kirčiuoti) 2.00

J. Placius, Lietuvos Istorijos, Geografijos ir Literatūros pratimai 2.00

IX skyriui arba

V klasei (Aukšt. mokykl.)

V. Liulevičius, Lietuvos Istorija (konspektas)76

Aukštesniems skyriams ir tėvams

J. Ambraška ir J. Žiugžda, Lietuvių kalbos gramatika 2.00

Dr. Z. Aščičis, Lietuvos Geografijos vadovėlis 1.50

Visoms mokykloms

Mokyklų dienyniai50

Sąsuviniai (viena linija)25

V. Frankienė, Vaidinimai 1.00

B. KNYGOS JAUNIMUI

J. Mineiga, Labas rytas, voverė Elėraščiai vaikams 2.50

G. Ivaškiene, Baltasis Stumbras Premijuota istorinė apysaka 3.60

D. Bindokienė, Mieste nesaugu Premijuota apysaka 3.00

J. Svaistas, Šamūs penketukas Premijuotas apysakos 3.00

A. Norimas, Be namų 3.00

Premijuota apysaka

Užsakymus siųsti šiuo adresu:

L. Raslavičius, 7234 So. Sacramento, Chicago, Ill. 60629

Tel. (312) 776-3254

GRĮŽTANT Į MOKYKLAS, PIRMIAUSIAI PATIKRINKIT PAS MUS!

MES TURIME VISA KAS TIK REIKALINGA MOKYKLAI. UŽ PRIEMAMAS KAINAS!

- * Visų dydžių įrišamoji medžiaga
- * Portfeliai.
- * Tempera setai, 6—12—16 spalvų.
- * Post mechaniški brailymo įrankiai.
- * Palaidų lapų viršeliai ir įterptiniai lapai.
- * Crayons * Pieštukai * Dažai * Rašalai
- * Parker, Paper Mate ir kiti plunksnaočiai

IAMA STATIONERS

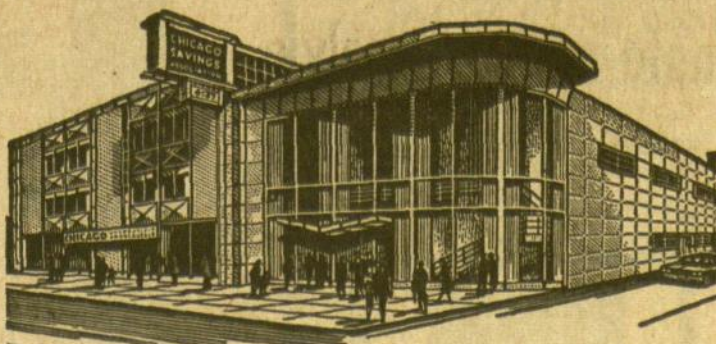
“THE SHOP U-NEED”

“THE SHOP U-NEEK”

6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102

Dovanos, Kortelės, Raštinės Reikmenys ir Dennison Prekės.

Perskaite Dranga. drokite kitiems pasiskaityti

- * AR JŪSŲ NĀMAS YRA PER MAŽAS JŪSŲ ŠEIMAI?
- * AR JŪSŲ KROSNIS PASENO?
- * AR VASAROS KARŠCIAMS UŽEJUS NENORETUMET KVEPUOTI GRYNŲ SALTU ORU?

* CHICAGO TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ duoda paskolas prieinamoms ir patogiomis išlygomis, \$500.00 ir daugiau, bet kokiems namų pagerinimams. O gal jums reikalingi pinigai kitiems reikalams? Arba gal norite įsigyti nuosavą namą, jei iki šiol jo neturite ir jums nusibodo mokėti aukštas nuomos?

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIŠ KREIPKĖTĖS Į

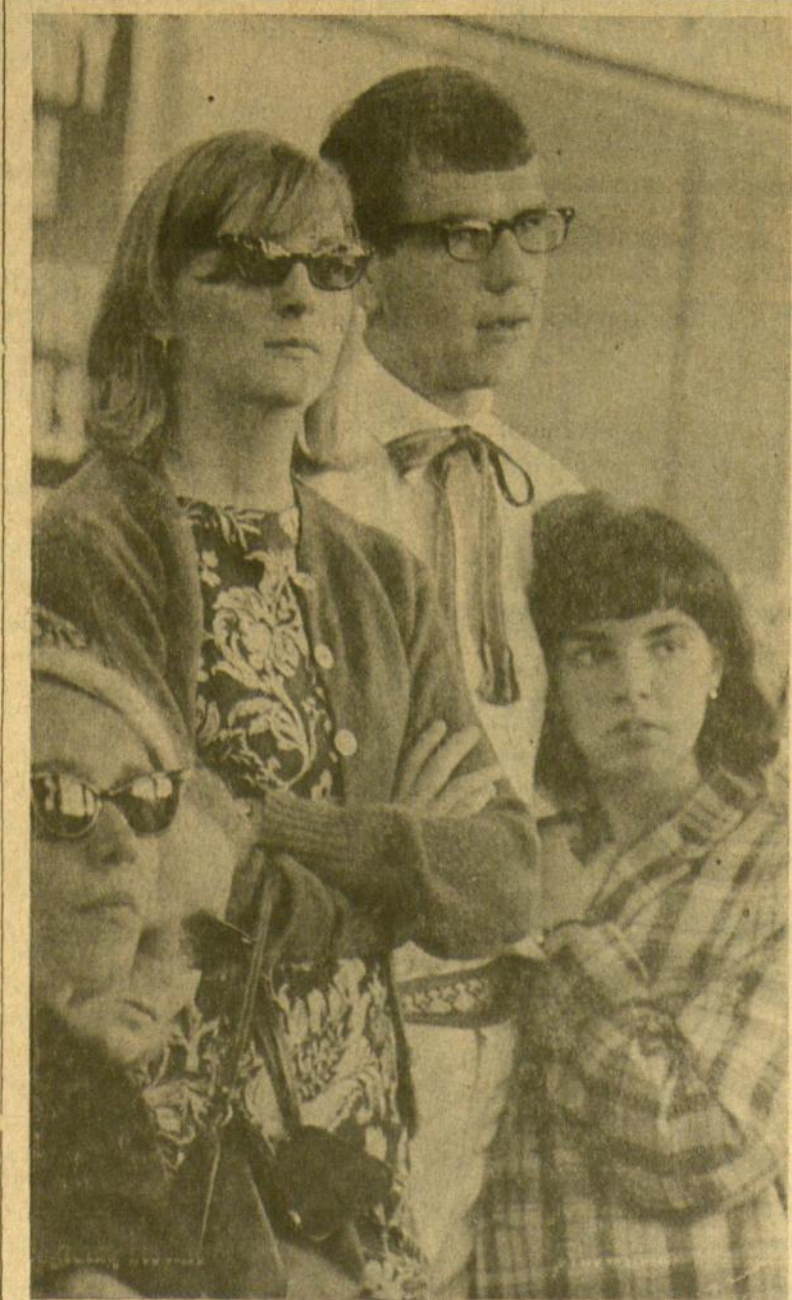
Chicago Savings and Loan Assn.

PHILOMENA D. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat. 9 to 12:30

Programą stebint

Nuotrauka V. Maželio

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

BENDRINĖ IR LITERATŪRINĖ KALBA

Lietuvių bendrinės kalbos pavadinimas yra nesenas, mano pradėtas vartoti 1927 m. Švietimo Darbe, kur aš jį kaip terminą šiaip apibūdinau: "Bendrinė kalba bus ta, kuri visoj etnografinėje Lietuvoj pripažįstama, vartojama arba bent stengiamasi vartoti kaip visuotinė bendraujama priemonė; rašomoji kalba, bendrinės kalbos rūšis, bus ta, kuri daugiau raštuose vartojama, o šnekamoji, taip pat bendrinės kalbos rūšis, ta, kurią mes šnekam, vaidinam, pasakojam... visiems suprantamai, imanomai, vaizdžiai, vieningai" (Nr. 4, p. 341). Čia būdvardis bendrinis yra rūšinės reikšmės; plg. bendrinė (dviejų kaimams priklausanti arba iš vieno piaunama) pieva ir kt. Šis terminas greitai išsigalėjo; ypač juo buvo patenkinamas J. Jablonskis, ir vieną kitą kartą jis yra jį savo straipsniuose pavartojęs. Gimtoji Kalba buvo laikoma bendrinės kalbos laikraščiu.

Anksčiau vartotoji rašomoji kalba, kaip jau pats pavadinimas sako, yra ta kalba, kuria rašomi raštai, kuri yra išsigalėjusi raštų kalboje, bet tuo dar aiškiai nepasakoma, kad ji visoj Lietuvoj vartojama kaip visuotinė bendravimo, susižinojimo priemonė, yra bendra visai ją vartojančiai visuomenei. Antra vertus, rašomoji kalba apima tik vieną bendrinės kalbos aspektą, o bendrinės šnekamosios kalbos, kuria J. Jablonskis nedaugiausia tesirūpino, visai nepabrėžia; pvz. kažkaip keistokai atrodytų rašomosios kalbos tartis, fonetika ir kt.

Dabartinę Lietuvoj bendrinės kalbos vietą vartojama literatūrinė kalba, kuri Mažosios liet. tarybinę enciklopediją šiaip apibūdina: "Literatūrinė kalba — daugiau ar mažiau apdorota, sunorminta liaudies kalba, vartojama kurios nors tautos bendra vimo, kultūros bei civilizacijos reikalui." Lietuvoj leidžiamame Kalbos Kultūros žurnale vartojamoji literatūrinė kalba savo reikšmę yra visai tolygi prieškarinei bendrinei kalbai: jos irgi skiriamos dvi rūšys — rašomoji ir šnekamoji kalba. Bet iš tikrųjų literatūrinė kalba, kaip rodo jos pavadinimas, savo tiesiogine reikšme yra literatūros, literatūrinių raštų kalba, kuri savo pobūdžiu skiriasi nuo bendrinės kalbos: bendrinė kalba, kaip jau minėta, yra visuotinė visos tautos, viso krašto ne tik tarpusavinio susiži-

nojimo, bet drauge ir kultūros bei civilizacijos kalba, o literatūrinė (literatūros) kalba pirmoj vietoj yra vaizduojamoji, ekspresyvinė, individualinė kalba, ir todėl jai nėra būdingas bendrumas, visuotinumas, kuris sudaro pagrindinę bendrinės kalbos ypatybę. Geras rašytojas literatūrinės kalbos įvairovę kūrybiškai suderina su bendrinės kalbos vienvėde, ir tuo būdu jo raštai pasidaro dar įmanomesni platesnei visuomenei.

Šitaip suprantamos bendrinės kalbos reikala vienas kitas gyvai juto Lietuvoj pokariniu metu ir sporadiškai vienu kitu ją pavartojo, bet šiaip — jau, ypač nuo 1950 m., beveik visuotinai buvo laikomasi literatūrinės kalbos. Tačiau pastaruoju metu šios, bendrinės, kalbos klausimas pradamas ir čia daugiau aiškinti kelti. Stai A. Pirockinas savo straipsny "Literatūrinės kalbos terminas ir jo analogai" (Kalbos Kultūra, 1970, XIX, 25-32) šalia literatūrinės svarsto ir bendrinės kalbos klausimą. "Kada vartojame bendrinės kalbos terminą, — rašo jis, — pripažįstame, kad tam tikromis sąlygomis susiformuoja kalba, kuri iškyla viršum tarmių kaip bendravimo priemonė ir darosi bendra visai ją vartojančiai visuomenei."

O literatūrinės kalbos terminas, kaip jis toliau pastebi, esąs per siauras — literatūra nesanti vienintelė normuojamosios kalbos sfera. Kitu atžvilgiu tas pats terminas esąs per daug platus — "ne visos literatūra turinčios kalbos yra bendrinės; be to, literatūros kalbą vartojama tarmių, žargoninių elementų." Pagaliau, literatūrinės kalbos terminas "iš esmės apima visą kalbą, užfiksuoja literatūroje, todėl, norint išreikšti vienos tarmės pagrindus susiformavusią nacijos kalbą, reikėjo griebtis dar vieno pažyminio; tokiu būdu susidarė jau trijų žodžių terminas — nacionalinė literatūrinė kalba."

Šitie literatūrinės kalbos termino trūkumai pastaruoju metu ir paskatinę atgaivinti bendrinės kalbos terminą — jis vėl rodo kalbininkų straipsniuose. Ir savo straipsnį jis šiaip baigia: "Lietuvių literatūrinės kalbos termino ir jo analogų istorija turi apie šimtą metų. Per tą laiką buvo net 16 terminų, išreiškiančių literatūrinės kalbos sąvoką. Ilgiausiai buvo vartojamas rašomosios kalbos terminas, o tiksliausi

Iš demonstracijų už Kudirką. Moterys budėjo prie Sovietų misijos New York'e iki 5 val. ryto.

reikėtų laikyti bendrinės kalbos terminą." Pati žurnalo redakcija šį pastarąjį teiginį dar laiko diskutiniu.

Bet A. Pirockino patariamuoju keliu jau nesivyrodama eina Mūsų Kalba, Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Lietuvių kalbos sekcijos leidžiamas sąsiuvinis. Pvz. šio lietuvių kalbos praktinio laikraščio ats. redaktorius Aldonas Pupkis 1971 m. Nr. 2 rašo: "Grozinių literatūros kalbą užima ypatingą vietą bendrinės kalbos sistemoje. Dažnai sakoma, kad ji — tobuliausia bendrinės kalbos išraiška, labai smarkiai veikianti ir pačią bendrinės kalbos raidą. Tačiau su bendrine kalba tapatin-

ti grožinės literatūros kalbą neretų. Grožinė kalba turi suformavusi savo stilių; imdama ką iš kitų stilių, savaip tranformuoja ir įprasmina esmingiausias tų stilių ypatybes. Todėl grožinė kalba šiuo požiūriu yra siauresnė už bendrinę kalbą.

Iš kitos pusės, grožinėje kalboje esama nemaža elementų, kurie bendrinės kalbos požiūriu yra nenorminiai: archaizmai, dialektizmai, vertinių ir pan." Ir toliau jis dar pastebi: "Galima sakyti, kad meninio žodžio specifika yra jo meninis tikslumas. Kas grožiniame kūrinyje meniškai tikslus, tas ir taisyklingas, nors bendrinės kalbos požiūriu tai ir būtų kalbos normų nepaisymas."

Tai visai teisingas galvojimas; Lietuvių kalbos draugija jau 1936 m. savo gairėse yra pareiškusi, kad literatūrinei (literatūros) kalbai turi būti taikomas ne vien bendrinės kalbos taisyklingumo, bet ir individualinės kūrybos reikalavimas.

Pats bendrinės kalbos terminas iš dalies atitinka vok. Gemeinsprache arba ang. standar language. Dabar Lietuvoj bendrinės kalbos vietoj vartojamoji literatūrinė kalba veikiausiai yra versta iš rus. literatūrinis žodyk, kuris savo reikšmę apima vok. Schriftsprache ir Gemeinsprache. Ar ten ilgainiui bendrinė kalba galės pakeisti literatūrinę kalbą, tuo tarpu sunku pasakyti. A. Pirockinas mano, kad šis terminas esąs jau labai išsigalėjęs, ir jis labai plačiai vartojamas kitose kalbose — "tai du reikšmingi faktoriai, kurie gali kelti abejonių, ar tiksliau jo atsakyti." Man rodos, tikslingiau vartoti tokį terminą, kuris tiksliau išreikšia reikiamą sąvoką ir geriau nusako tos sąvokos raidą lietuvių kalboje.

P.S.

PANEVĖŽIEČIAI VETĖRANAI VAIDINA

Panevėžio teatras gegužės mėn. pastatė Ben Johnsono ko-

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters —
Nuomoja — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalų aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

mediją - satyrą "Volpone". Veikalas jau buvo statytas Panevėžy prieš 30 metų, 1941 m. Dabar vaidino anuomet pasirodę aktoriai su J. Miltiniu prieškaky. Panevėžiečiai su nauju veikalu numato pasirodyti Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir kitose vietovėse. (E.)

• Automatiškas prietaisas, kuris seka autobuso vairuotojo elgesį, atžymėdamas jo pavargimo laipsnį, sukurtas Vengrijoje. Kai nuovargis pasiekia pavojingą ribą, automatiškai įjungiamas įspėjimo signalas.

ALICE'S RESTAURANT
Lithuanian & American Style
Served Daily
Meat or Ham Dumplings w/bacon w/bacon sauce. Cheese Dumplings & Sour Cream Kugelis & Sour Cream.
FEATURING NOW
Our Famous Cold Beet Soup
CLOSED SUNDAYS
3206 S. HALSTED, 842-8813

PETE'S AUTO REPAIR
Taiso MOTORUS, STARDŽIUS, Transmisijas, Starterius, Alternatorius, Motor Tune-up. Ir kitus patalynius. PETRAS PISNYS, sav.
6211 - 15 South Damen Avenue — TEL. 737 - 3988.

NAMŲ TAISYMO DARBAI

Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietavis — labai prieinama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MŪGĖJAMS

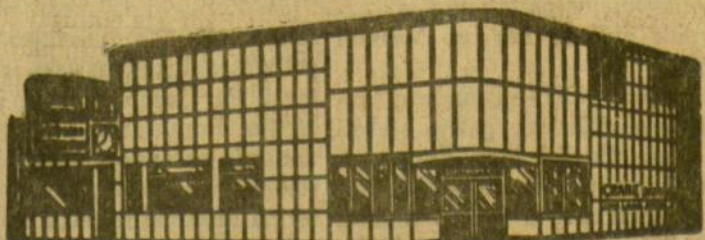
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pigiai! Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telei. Prospect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street

Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

5%

Mokamas už dviejų Mėn. Certificate sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
VALANDOS: ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Muziejaus

retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAIMOSOMI LIETUVOS LAIKU PRISIMINIMAI:
Dar turime pardavinėti baigiančių pranykti lietuvių monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareikalavus.
P. ZARLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

foto V. MAŽELIS

* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

NESENI ĮVYKIAI LIETUVOJE

Atvaizduoti neseniai išėjusiame O. Nendrés romane

ANTROJI BANGA

Apie šį romaną rašo:

"O. Nendrés lengvu stiliumi mum pristato Lietuvos ūkininką: nefantaznuotą, bet tikrą tiek savo išore, tiek savo vidumi: siekiantį aukštų idealų, "ilgai religingą, suprantantį socialinius reikalus" (Darbininkas, '970, 73 nr.).

"O. Nendrés pasakojimas apie tai yra subtilus ir patrauklus. Išties visa knyga yra parašyta gyva ir sklandžia dialogine forma. Todėl besikaltant tarsi užsimiršti, kad turi knygą rankoje, o vien tik klausaisi gyvų pokalbių, pats pasijunti besąs tarp gyvų žmonių" (Tėviškes Aidai, 1970, 42 nr.).

Knyga gaunama "DRAUGE" ir pas platintojus.

Kaina \$3.50.

Chrysler-Plymouth Prices start at

\$1915*

*\$1915. Manufacturer's suggested retail price for a Cricket available at selected Plymouth dealers. Price excludes state and local taxes, destination charges, and dealer new-car preparation charges.

AUTHORIZED DEALERS CHRYSLER MOTORS CORPORATION

BALZEKAS MOTORS

PLYMOUTH — FURY — VALIANT — SATELITE — STATION WAGONS
ROADRUNNER — BARRACUDA — DUSTER

Pirkite dabar, kai kainos yra žymiai sumažintos 1971 metų visiems automobiliams prieš pasirodant naujiems 1972 modeliams.

4030 Archer Avenue

Tel. — VI 7-1515

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas
Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%

2 Years Savings Certificates
(Minimum \$5,000)

FILMU VAIRUMAI

DABARTIES STUDENTŲ GYVENIMAS

Stasė Semėnienė

Jack Nicholson, labai talentingas aktorius, mėgina savo gabumus išvystyti ir režisūroje. Nors jo surežisuotas filmas "Drive, He Said" yra vietomis nesurištas, tačiau retkarčiais suspinksi ir tiki "deimantukais". Tai filmas apie dvejetą studentų ir pasaulį, kuriame jie, ir mes, gyvename. Ju universiteto vidaus gyvenimas yra dabartinės Amerikos daugiausia susirūpinimo keliančių aspektų mikrokosminis pasaulis. Du vyraujantieji protiniai sutrikimai yra — dvilypė asmenybė (ypač, kai toji "antroji" įsitikinusi, kad ją kas tai nuolatos persekioja) ir savo paties prievartinės lenktynės.

Abiem atvejais kenčiantieji nuo tų simptomų yra tiesiog persekiojami baimės, kad kažkas galėtų juos viršyti. "Drive, He Said" filme vienas studentų bijo kariuomenės paėmimo, "sistemų" ir "jų", kas jie bebūtų. Kitas studentas yra krepšinio — žvaigždė — geriausias žaidikas. Arba, kaip jo draugas jam pačiam pasako: "Tu pasileiki po paskaitu, kad begiotum aplink vienuos apatinius baltinius. "Šito žaidėjo baimė yra daugiau kažkas visuotinis ir neaiškus, ir todėl dar daugiau bauginantis".

Filmą palydi savotiškai šokinėjantis, nerviškas ritmas, lyg, kas tai skubėtų. Kartais tas dūžtinis greitis puikiai suderina su filmu. Pagaliau, tai pradeda veikti išblaskant ir virsta trukdomųjų elementu.

Svarbiausia gi problema yra, kad tų dviejų pagrindinių charakterių pasakojimai visai nesusirizgia, nesiderina. Juodu gyvena viename kambary, tas tiesa. Bet tai yra menkas ryšys. Ir kai pirmasis (Michael Margotta) pergyvena savo trejetą didžiųjų nuotykių — parodydamas išprotėjusio kaprizus kariuomenės sveikatos tikriniame, užplūdamas profesoriaus žmoną ir paleisdamas visus gyvuliukus biologijos laboratorijoje — to scenos atrodo, kaip atskiri gabaliukai, nieko bendro neturį su pačiu filmu.

Su lakonišku žavesiu William Tepper atvaizdavo Hektorą, kuris žaidžia krepšinį ne dėl to, kad jis būtų profesionalas sportininkas, bet kad jam patinka save analizuoti. O tai žaidimas kaip

tik apima. Kai žiūrovai susipažįsta su juo, jis jau yra žvaigždė. Taipgi prisiartinio jo kariuomenės stojimo laikas. Tačiau visas supliūška aplink jį. Vienas jo nepasisekimų yra profesoriaus žmo na Olive, suvaidinta Karen Black. Jie abu draugavo. Tačiau ji nutraukia santykius kaip tik tuo laiku, kai jis prieš savo paties norą patyrė, jog yra įsimylėjęs ją. Tada gi sužino, kad ji laukiasi kūdikio. Ties realaus gyvenimo patyrimai kelia jam rūpesčio ir jis negali rimtai atsiduoti savo pamėgtam krepšiniui.

Viena gražiausių vaidybų, profesionališkai talentingai atliktų, yra krepšinio sportininkų vadovo (Bruce Dern). Jis didžiai įsitikinęs į vertybes dvasines ir fizines, kurios vadovų buvo kalamos žaidėjams į galvą nuo neatmenamų laikų.

Aplamai, visų vaidybų yra geriausias dalykas filme. Nicholson, kaip ankščiau suminėta, yra pats nepaprastai įdomus filmo aktorius. Jis ir režisuodamas pakeičia aktorius taip, kad išgautų savotišką intymumą ir intensyvumą, kas paprastai yra reta. Tačiau, jei Nicholson yra stiprus niuansuose, jis yra silpnas visą filmą bendrai imant. Jo filmas yra kabantis atskirais gabalais, nesuvienytas darbas.

Galima spėlioti, kad jis pamėgdžiodamas stengėsi išgauti tas pačias išdavas, panašias iš jo paties neseniai vaidintų trijų filmų. ("Easy Rider," "Five Easy Pieces" ir "Carnal Knowledge"). Tačiau anie buvo tyčia epizodiniai ir priklausė nuo tų epizodų susikraunamo veikimo, kad su kurtų vientisą vieneta, kuris atsis kleidžia tik palaipsniui. Tačiau šiame filme epizodai atsisako susiklijuoti. Ir žiūrovams tepalieka keletas labai gerų scenų, beiekančių vieno lizdo nutūpti. Tik-tai suaugusiems ir tai su rezervu.

BERIBĖS ATOSTOGOS

(Atkelta iš 8 psl.)

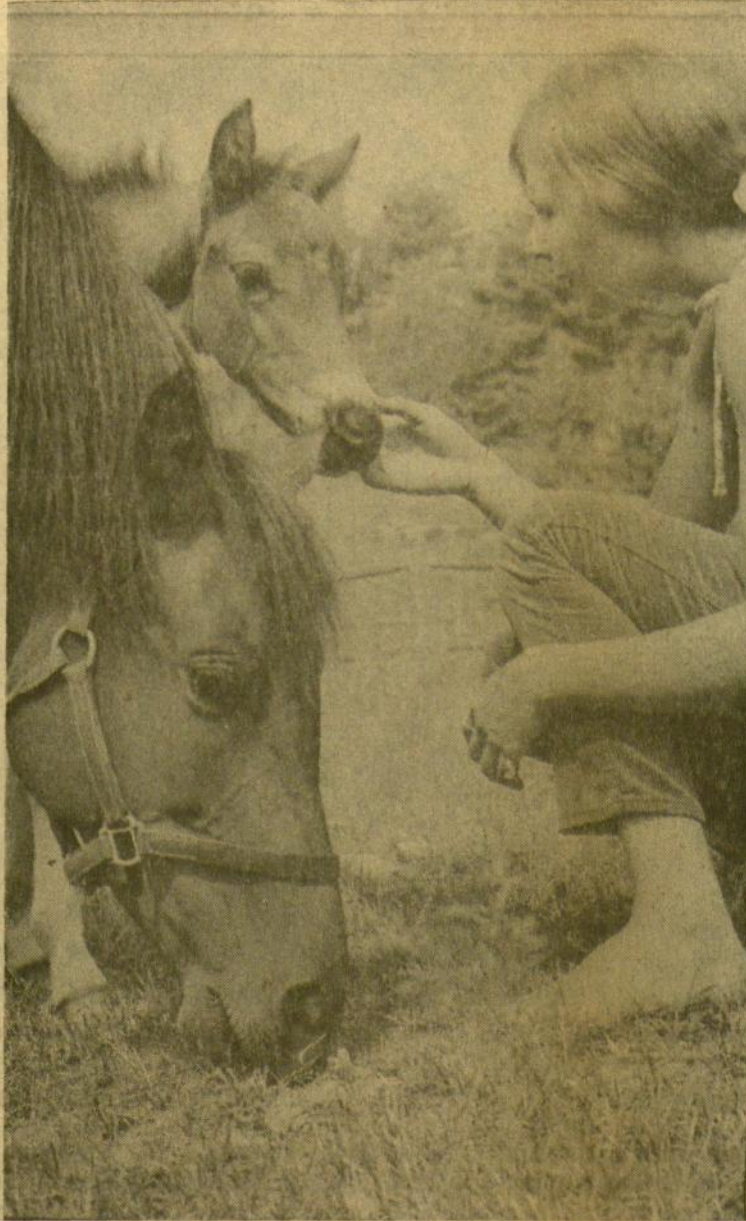
Patarimas vyresniems

Giliai tikintys žmonės daug lengviau pajėgia balansuoti savo gyvenimo ciklus. Daug studijavusių pensininkų psichologiją vienuo lė D. M. Henkel parašė puikų straipsnį "Growing Older Gracefully — Youth Is Only Half", kuris tilpo "Liguorian" vol. 59, No. 8. Optimistiškai nuteikdama kiekvieną tuo suinteresuotą skaitytoją ji praktiškai siūlo šio amžiaus žmogui:

Turėti malonų užsiėmimą. Kasdien skaityti Sv. Raštą. Reguliariai tikrinti sveikatą, dantis, akis, ausis. Rengtis tinkamais amžiumi ir higieniškais rūbais. Lankyti Bažnyčią, koncertus, susirinkimus bei visus galimus parengimus bei viešojo gyvenimo atrakcijas.

Sėkti spaudą ir literatūrą. Reguliariai eiti pasivaikščioti. Sugėbėti gyventi iš pensijos. Rašyti artimiesiems laiškus. Vartoti telefoną. Nevengti praktiškų darbų. Nevengti kaimynų. Draugauti su vaikais ir vaikais.

Mokėti dovanas duoti, kaip ir jas gauti.

Bičiuliai

Nuotrauka V. Maželio

Maisto specialistės patarimai

Siame krašte pagarsėjusi maisto srities specialistė Adelė Davis išleido naujai peržiūrėtą savo knygą "Let Eat Right to Keep Fit" (Harcourt Brace Jovanovich leidinys, New Yorkas, 1970 m., 334 psl., kaina 5.95).

Autorė yra studijas išėjusi Californijos ir Columbijos universitetuose, gavusi biologijos magistrės laipsnį medicinos mokykloje Los Angeles mieste ir dar gavusi specialų dietistės išsilavinimą Bellevue ir Fordhamo ligoninėse bei Judsono sveikatos klinikoje. Eilės knygų autorė.

Ji primena, kad mes krepšime reikiama dėmesį į tokį maistą, kaip pienas, kuris turi visas 40 maitinimuisi reikalingas medžiagas, kai tuo tarpu toks rafinuotas cukrus teturi vieną. Ji ragina per daug neprisiuvalgyti vakarais, tardama: ryte valgyk kaip karalius, pietų — kaip princas, o vakare kaip neturtėlis. Pataria daugiau naudoti safflower aliejų, kuris turi naudingų vadinamų linoleinių rūgščių nuo 85 iki 90 procentų, daugiau negu kukurūzų, sojos pupų ar vatos sėklų aliejai.

Ji pataria saugotis vadinamų hidrogenuotų riebalų, kaip sukietintas riešutinis sviestas (peanut butter), riebių sūrų, kietų virimo riebalų, prancūziškai kepto (French fried) maisto tuose kietuose riebaluose; pataria apriboti valgytą jautienos ir avienos, kurios turi prisotintų riebalų, ragina daugiau naudoti žuvų, paukštienos; perspėja nenaudoti maisto, turinčio kokoso riešutų

Laikytis dietos. Poilsio valandomis pasvajoti prie atviro lango. Gyventi optimistiškoj nuotakoje ir Ramiai miegoti naktimis.

Atsivėrimas naujam gyvenimui

Beribėms atostogoms reikia ramiai ruoštis. Nuolatinis vystymas savo fizinių, protinių bei kūrybinių galių, platinimas savo akiračio — prailgina ir įprasmina kiekvieną gyvenimo dieną. Todėl ir šio amžiaus, stadifoj — iki paskutinės minutės nereikia galvoti apie užsidarymą, bet apie atsivėrimą į tą nuostabią Aukščiausio mums padovanotą gyvenimą, kurio — visų dienų gerumas pareina nuo mūsų pačių ryžto!

ar palmių aliejaus. Ties dalykai naudojami ir dirbtiniam "piene", užsibaltinti kavai. Kokoso palmės riešutas turi prisotintų riebalų. Kasdien pataria panaudoti nuo vieno iki trijų šaukštelių augalų aliejaus.

Ragina daugiau naudoti medaus vieton cukraus), daugiau šviežių vaisių. A. Davis yra šalininkė gausios vitaminių vartojimo ir savo knygoje plačiai nusakoma kuo koks vitaminas naudingas ir kame jo yra. Ypač ji skatina vartoti pilnų grūdų maistą.

Pataria saugotis cholesterolio, dėl to skatina vengti kiaulienos, riebių padažų, kietų taukų ir padidinti naudojimą skystų riebalų — aliejų. Ypač ji peikia Amerikoje paplitusią baltąją, baltintų miltų duoną. Skatina daugiau vartoti žalių daržovių, vaisių sulčių.

Savo knygoje S. Davis aptaria ir kokie mineralai yra mūsų organizmui reikalingi bei kur jie gaunami. Gausų cukraus vartojimą ji net laiko širdžiai daugiau pavojingu, kaip riebalus.

Pataria vengti visų tų vadinamų "soft drinks", "fruit juice drinks" saldinių, įvairių saldžių pyragaičių ir sausainių, chemikalais gaminamų aliejų, "potato chips".

Knyga turi daug praktiškų patarimų, tik atrodo, kad autorė tuos vitaminus gal net per daug perša. Gale knygos yra lentelės, parodančios įvairiausių maisto dalykų sudėtį. J. Daugl.

Perspēja apie saulės pavojus

Dermatologas dr. I. Willis perspėja, kad reikia atsargiai saulintis. Netik galima nusideginti, bet ilgai saulintis gali atsirasti vėžys. Didžiosios rizikos valandos yra tarp 10 val. ryto ir 3 val. p.p. Baltas smėlis gali padidinti pavojų.

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

INSURED
SAVINGS

Serving the Lithuanian Community
57 years with personal attention
4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

ju, reflektuodamas spindulius. Kiekvieną per ilgą persikaitinimą odai padaroma neatitaisoma žala, tvirtina dr. Willis. Dar didesnis pavojus būna tiems, kurie ima vaistus greitesniam parudavimui.

Mamie gavo pirmą Ike dolerį

Baltųjų Rūmų iškilmėse neseniai buvusio prez. Eisenhowerio našlė Mamie gavo pirmą dolerio monetą, nukaltą šiame krašte per 36 m. Monetoje yra Eisenhowerio atvaizdas vienoje pusėje, o Apollo 11 į mėnulį siuntimo ženklas kitoje.

Lavonų perteklius anatomikume

Aucklando universitetas, Naujojoje Zelandijoje, jau nebeprima lavonų, kuriuos už miesto ribų gyvenantieji giminės atiduoda ar kuriuos tolimesnieji prieš mirtį palieka testamentu. Universiteto anatomikumas turi lavonų perteklių. Tai reta išimtis, nes daugumoje pasaulio medicinos mokyklų trūksta lavonų anatomikumuose.

Kompiuteris seifo sargyboj

Australijoje pradama gaminti nešiojami seifai, kuriuose yra elektroninis įtaisas su mažu kompiuteriu. Jeigu į seifą įsibrautų piktadariai, visus seife esančius dalykus apilpa dažais ir plėšikai jais negali pasinaudoti.

• Stiklas ir aliuminijus panaudojamas antklodžių gamybai Čekoslovakijoje. Polietileno plevele apvilkta antklodė, pagaminta iš stiklo verpalų, viena pusė padengta plonų aliuminio sluoksniu. Jeigu antklodė paklota aliuminine puse žemyn, ji šildo, nes metalinė danga su-laiko iki 90 procentų šilumos. Jeigu metalinė antklodė pusė yra viršuje, tai tuomet po ja galima miegoti net karštyje, nes aliumininis paviršius atspindi šilumos spindulius. Aliumininė antklodė sveria tik 55 gramus ir susilanksto į futliarą, kuris yra ne didesnis už paprastą portsi-garą.

• Archeologai po Jugoslavijos miesto Sremska Mitrovica prekyvieta rado liekanas romėnų miesto Sirmium, kurį imperatorius Konstantinas net buvo planavęs paversti administracinio imperijos centru.

• Mirė istorikė dr. Adrienne Koch. Dėstė istoriją, filosofiją, politinius mokslus kečiuose universitetuose.

• Einsteino gyvenimas. Išspaudos išėjo stambi Einsteino biografija: "Einstein: The Life and Times". Parašė R.W. Clark. Išleido World. 718 psl., 15 dol.

NERVINĖ ĮTAMPA

(Atkelta iš 4 psl.)

gaus psichiką bei psichinių ligų atsiradimą. Nervus raminantys vaistai kai kuriais atvejais nuramina tokių ligonių įjautimą ner vių sistemą ir grąžina juos į realų gyvenimą. Bet didelis šiame krašte susirgimų protinėm ligom skaičius, ypač jaunimo tarpe, rodo, kad mes dar nemokame tų ligų kontroliuoti ir, kad ši sritis dar nėra pilnai ištrinta.

GĖLĖS

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZASKŲ
Beverly Hills Gėlinys
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

Šeštadienis, 1971 m. rugpjūčio mėn. 28 d.

We give you
a little
something extra
for your money*

like the
highest rates

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Ill. 60632 • 847-1140

ASSETS OVER \$155,000,000. RESERVES OVER \$13,500,000.

OFFICE HOURS:

Monday, Tuesday, Thursday and Friday, 9 A.M. to 8 P.M.

Saturday, 9 A.M. to Noon • Wednesday, No Business Transacted

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345.6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1436 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

HARD BUKAUSKAS IR SŪNUS

649 East 162nd Street, South Holland

10821 South Michigan Avenue, Chicago

TEL. — CO 4-2228

BROADWAY TEATRAI

(Atkelta iš 5 psl.)

Gali būti, rimtieji dramos spektakliai, bent Broadway teatre, pergyvena krizę. Taip spėti verčia to Lincoln centro Repertory centro kitam sezonui numatytas repertuaras. Taigi, kai pernai tas teatras pastatė 9 spektaklius (Antigoną, Strindbergą, Ibseną ir kt.) tai 1971-72 m. sezonui paskelbė statysiąs vos keturis veikalus. Sezonas bus pradėtas lapkričio 11 d. Schillerio "Maria Stuart" drama. Veikalas paskutinį kartą New Yorke buvo pastatytas 1957 m., taigi prieš 14 metų. Kiti trys veikalai: jauno britų dramaturgo Edward Bond "Narrow Road to the Deep North", Šekspyro "12-ji naktis" ir Arthur Millerio "The Crucible", apie "raganas" Salem vietovėje. Kiekvienas veikalas būsiąs statomas po du mėnesius. Tai planas, kuris nuteikia kiek optimistiškai, bet kiek žmonių ji palaikys?

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

BERIBĖS ATOSTOGOS

(Tema bendra moterims ir vyrams)

Greta vyrų, didžioji šių dienų moterų dalis dirba ir už namų ribų įvairius profesinius, įstaigų, fabrikų ir p. darbus. Pastovus atlyginimas garantuoja moteriai socialinį saugumą, o vedusi moters uždarbis padeda šeimai geriau, turtingiau gyventi materialiai. Kiekvienas dirbantis žmogus gauna kasmet trumpas atostogas, kurių jis nekantriai laukia, iš anksto planuodamas, kaip ir kur jas praleisti, kad fiziniai ir dvasiniai atsigaivinęs vėl grįžtų savo darbovietėn. Metai po metų — atsirita ir 60-65 amžiaus metai — ir pagal šalies įstatymus — dirbantis turi pats išieiti ir prinkusio gyvenimo beribes atostogas. Pasaulio leksikone jos vadinamos — pensija. Tai reiškia — eini beribiai išsėti, o pragyvenimo lėšas iki mirties parūpins socialinės globos ar pensijų fondai, pagal buvusį uždarbį, atitinkamu procentu.

Nevienodai pasitinka

Labai nevienodai ir moterų, ir vyrų pasitinka tokias savo beribes atostogas. Pasiturintys, dirbantys nepatinkamą darbą, silpnos sveikatos žmonės net laukia tokių atostogų, tačiau kai kurių problemos, kylančios iš beviltiškai slenkančių likusių gyventi dienų, pasidaro bendros su tais, kurie tokių atostogų ne tik kad ne laukia, bet ir nenori. Toki dažniausiai yra pakankamai stiprūs fiziniai, jaučiasi labai reikšmingais specialistais, savo geriausias gyvenimo dienas praleidę vienos rūšies darbe, turį net savo automatišką dienotvarkę, kurią pakeičia, rodos, neįmanoma pasitikti kitaip likimo patvarkytos dienos ar kitų pareigų.

Juos labai tragiškai nuteikia staiga sumažėjusios pajamos, netekimas darbovietės draugų ir pasikeitimas daugybės faktų, kurie davė jam asmenišką vertę bei gyvenimo prasmę. Tokie asmenys savo beribes atostogas priima palūždami moraliniai ir fiziniai. Šios kategorijos žmonėms labai

IZA MOTEKAITIENE

padėtų nejausti šio tragiško lūžio, jei jie sugebėtų į visą žmogaus amžių žvelgti kaip į jam skirtą natūralų gyvenimo ciklo riedėjimą, kurio kiekviena dekada Kūrėjo apdovanota vertybėmis, tik reikia pačiam jas atrasti ir priimti, su optimistišku nusiteikimu, prišakyj kiekvienos dienos.

Laikas pakeist nuomonę apie pensininkus

O gal, kaip tik dabar, po tiek įvairiausių išgyvenimų, ateina geriausias gyvenimo dienos, ir galimybės, jei tik esi atviras tam priimti! Gal būt jos bus ne vien laimingiausios, bet net vaisingiausios, ką yra įrodžiusios nepalūžusių šio amžiaus žmonių gyvenimo istorijos. Pvz. pianistų karalius Rubinšteinas turėdamas per 80 metų amžiaus koncertuoja pasaulio scenose dar geriau, nei jaunystėje. Operų karalius Verdi parašė savo geriausias operas 70-80 m. amžiaus, ir t. t. Tik pasekime amžių — rašytojų, valstybininkų, gydytojų, amatininkų, mokytųjų, dailininkų, inžinierių, profesorų, senelių ar močiutėlių, be kurių talkos negali apsieiti jauna šeima ir t. t. — pasekime jų darbo vaisius jų beribėse atostogose ir matysime, kad seniai jau pribrėndęs laikas mūsų visuomenei pakeisti opiniją apie šio amžiaus žmones, pensininkus, nurašant juos nuo aktyvaus gyvenimo. Daugumą šioji opinija labai veikia ir uždaro duris nuo viso pasaulio.

Iš anksto rengtis

Natalie Cabot tvirtina, kad pensijos amžius yra tiek potenciali gyvenimo dalis, kad ji gali mus arba nužudyti, arba "padaryti" (žinoma, asmens produktingo gyvybingumo atžvilgiu). Ji ragina išmokyti pasiręgti ir ramiai pri-

imti šį normalų savo gyvenimo laikotarpį. Atsipalaidavimas nuo vergiškai praleistų valandų darbovietėse duoda progos atsiduoti seniai svajotam užsiėmimui. To dėl reikia labai iš anksto, taip, kaip būdavo rengtasi pastoviai bedirbant metipėm, trumpučių atostogom, taip — tik proporcingai daug ilgiau iš anksto reikia rengtis savo beribėm atostogom.

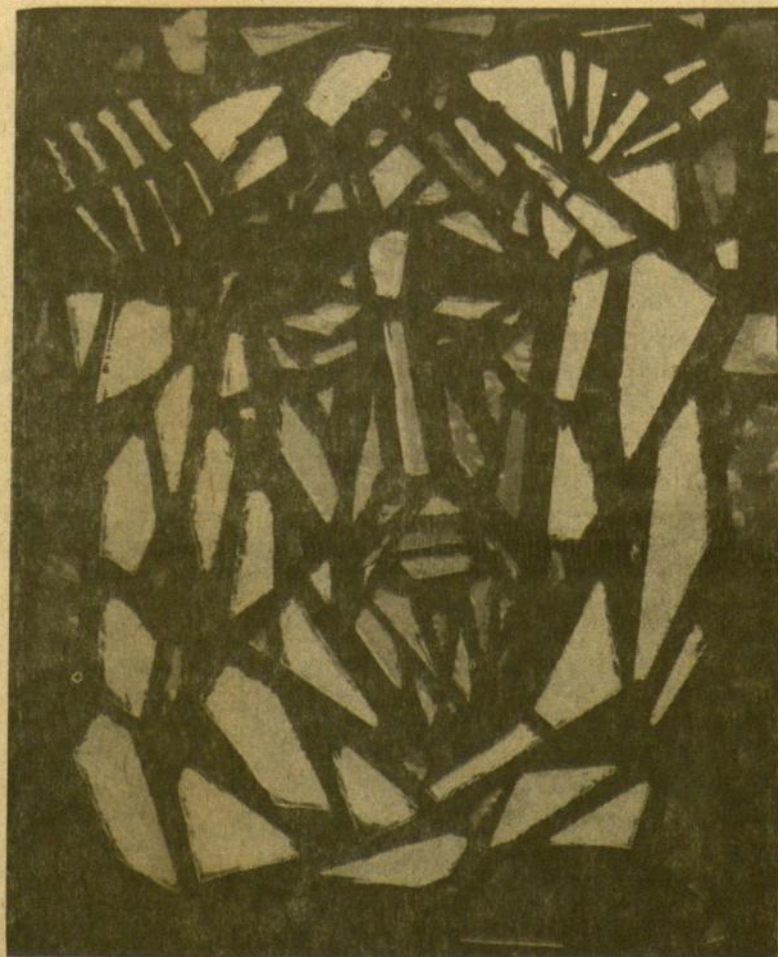
Jei bijomasi išėjus iš ilgo savo gyvenimo tarnybinio darbo netekti savo asmenybės dalies, tai vietoj to, besiruošiant pensijos dienoms, galima atrasti savyje nuostabių, neišvystytų galių, kurias produktyviai puoselėjant, galima paversti ilgus metus labai produktiniais. Be abejo, tai pareina nuo sveikatos ir pasiruošimo laipsnio.

Ne raukšlės nustato tikrą amžių

Ne išoriniai regimi, neišveniami šio amžiaus ženklai — raukšlės, žili plaukai, lėtesni žingsniai bei judesiai, neišsėjęs ilgų darbo valandų ir k. nustato tikrąjį žmogaus amžių, bet vidinis "AS", sveikas protas ir troškimas bei išsėjęs gyvenimiškas pilnų gyvenimų. Yra nuomonė, kad vyresniam amžiuje sunku ką nors naujo išmokyti. Tai netiesa. Kaip žmogaus kūną, taip ir jo protines galias tobulina mankšta, judesys. Jei protas yra atpratintas nuo imlumo — protinio darbo pradžioje būna kiek sunkiau, tačiau proto galios greit atsako entuziastiškai valiai fiziniai ir psichiniai aktyvaus asmens. Todėl spaudoje yra korespondencijų, kad vaikaitis-e, kartu su seneliu-e, gauna tą pačią dieną mokslo baigimo diplomą.

Planavimas iš anksto

Rengiantis pensijos laikotarpiui reikia subrendėlio žvilgsniu studijuoti savo palinkimus, galimybes savo mėgiamam užsiėmimui ar bet kuriai profesiniam sričiai, ne pajamų matu, bet nau-

Bronė Jameikienė

Veronikos skara (skaldytas stiklas)

dingu laiko praleidimo tikslu. Kas iš anksto ras savyje gyvenimo užmigdytų talentų, praktiškų sugebėjimų ir p. ir pasiruoš tai panaudoti savo beribėse atostogose, tas tikrai gali būti laimingesnis, nei parduodamas savo geriausią gyvenimo dalį už pastovų atlyginimą darbovietėje. Ir kuo anksčiau kiekvienas rinks idėjas ar planuos, kaip gyventi išėjus iš įprasto darbo, tuo pilnesnį ir turtingesnį gyvenimą susikurs vėliau, net neįsivaizduojamas amžiaus posūkio skausmo, ar tragedijos.

Neišsėjęs naujos galimybės

Aktyvus visuomenininkas visuomet jausis nenutraukiamoj dienų grandij su savo bendruomene, specifinių profesijų žinovai — iki darbščiu, protingų senelių visuomet yra būtinai reikalingi ir vertingi asmenys, kaip būtinai socialinės visuomenės dalis. Jei dėl aplinkybių tenka atsisakyti įprasto užsiėmimo ar net profesinio darbo, tad, norint, galima rasti pasaulyje neišsėjęs daugybę įvairių, tinkamų, naujų išmokyti sričių kiekvienam amžiui. Jei pačiam neįmanoma pažinti ar atrasti savęs — yra specialistų psichologų — patarėjų, kurie, padarę tinkamą analizę, gali patarti. Be tinkamo entuziazmo ir valios pastangų — viskas nueity niekais. Reikia išsėjęs savo ryžtui, kurs yra vienišeliu raktu į laimę.

Mėgiamas darbas laisvalaikį

J. Buckley tvirtina, kad kiekvieno vyresnio amžiaus asmens nelaimingumo priežastis yra praeityje tingus laisvo laiko praleidimas, nes net reguliariai dirbant — laisvalaikiais užsiėmimo specifiškai mėgamu darbu — atpalaiduoja dienos nervų — proto bei jausmų įtampas. Nesvarbu, kaip pavadintume savo užsiėmimą idabro dinose — laikinu, antrosios karjeros, antrasto naujo atleno ar tęstinumo buvusio profesijoj ir t. t. — reikia esamoje galimybėse siekti konkrečių, patenkinančių idėjų pastangas, rezultatus. Aplamai visai beribių atostogų veiklą dirguoja trys nemeluojantys gyvenimo dėsni — eiti su laiko dvasia, nenutraukti ryšių su kitais asmenimis ir naudoti praleisti laiką.

(Nukelta į 7 pusl.)

Iš moterų pasaulio

— Dail. Bronė Jameikienė buvo surengtos labai šaunios išleistuvės, kurios buvo tikra staigmena išvykstančiai į Havajus pačiai kaltininkai. Pas Žemaičius Willow Springs susirinko dailininkės draugai: L. inž. A. Brazdžiai, B. Briedienė, dail. J. Dau-

Dail. Br. Jameikienė išvyksta į Havajus

Trumpai pasirodžiusi Chicago-dūs, paprasti, mandagūs, vaišingi. Je po rytų-vakarų kultūrų seminaro Havajų universitete, dail. Bronė Jameikienė vėl išvyksta į Havajų salas. Ji ten yra baigusi universitetą antruoju meno magistrui. Ten yra dėjęs. Ten yra asistavusi garsiajam profesorui dr. Gustav Ecker, savo buvusiam mokytojui ir Honolulu Meno akademijos kuratoriui.

— Kas skatina Jus dabar vykti į Havajus?

— Gavau kvietimą darbui Honolulu Meno Akademijoje, kuri, kaip Chicagos meno institutas, turi muziejų ir meno mokyklą. Su šia įstaiga jau anksčiau esu turėjusi reikalų. Ten esu dalyvavusi keletoje parodų. Ši akademija dabar yra sparčiai išaugusi ir praturtėjusi naujais eksponatais ir skyriais.

— Koks bus Jūsų darbas?

— Esu pakviesta vadovauti ir tolimąsias Pacifiko salas, planoru daugiau sužinoti apie jos planus.

— Kodėl vėl išvykstate į Havajus?

— Atsakymas labai trumpas, — pradėjo dail. Jameikienė. — Už savo krašto ribų niekur taip nesijaučiu 'namie' kaip Havajų salose.

— Idomu, kokios buvo tos geros savijautos priežastys?

— Pirmiausia, žmonės. Nuosir-

— Jūs esate žinoma ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių tarpe. Kokiuose leidiniuose esate aprašyta?

— Esu įtraukta į "Who's Who in American Art". Paskiau, "Quarterly Design 50". Taip pat, "Designs for Craftsman". Be to, "Tarp tautinė menininkų enciklopedija 1970-71", leidžiama Italijoje keturiomis kalbomis (itališkai, prancūziškai, angliškai ir vokiškai), man paskyrė visą puslapį, iliustruotą mano darbais. Tai liukusinis, didelio formato leidinys, kuris yra siuntinėjamas didžiosioms meno galerijoms.

— Kiek parodų esate dalyvavusi?

— Iki šiol esu dalyvavusi per 60 parodų. Didžioji dauguma buvo amerikiečių tarpe. Kai kurios, kaip "Signs in Cloth", yra apkeliaavusios visą Ameriką. Ką gi per eilę metų daugiausia reiškiausi vitražo srityje, tai dažnas dalyvavimas parodose sudarydavo nemažą problemų ir išlaidų. Man gerokai blogiau negu artistei ar kontrabasistei simfoniniame orkestre. Visa eilė mano vitražų sveria per šimtą svarų. Juos transportuoti iš vietos į vietą, ypač tolimose distancijose, reikia ir fizinės pagalbos, ir kartais specialiojo transporto priemonių. Be to, vitražams reikia tamsesnės vietos parodos salėje. Kartais tokių sąlygų nėra. Tada ir labiausiai nusišėkęs vitražas atrodo blankiai ir nepatraukliai. Kartais būna gaila ir laiko, ir pastangų, ir išlaidų. Vitražistui šia prasme yra daug sunkiau negu tapytojui, ypatinai grafikui. Pastarasis su grafikos pluoštu parankėje gali keliauti iš parodos į parodą, net mylių tūkstančius. Vitražistas to nepadaręs. Net dviejų, trijų darbų nugabenimas kad ir keletą mylių, jau reiškia problemą. Be to, vitražo padarymas yra daug brangesnis, išlaidesnis dalykas negu tapybos ar grafikos darbas. Už tai vitražą parduoti nėra taip lengvas dalykas. Jo dydis ir proporcinga kaina dažnam meno mylėtojui sukelia neišsėjęs problemų.

— Kokie jūsų kūrybiniai planai?

— Kartais vietos pakeitimas yra naudingas stipresniam kūrybingumui. Ne retai naujos sąlygos menininką verčia reikštis, kitose medžiagose, ieškoti naujų kelių, naujų stilių ir idėjų. Tad tikimės, kad ir man šis žingsnis gal suteiks naujų galimybių pasiekti pamėgtoje srityje.

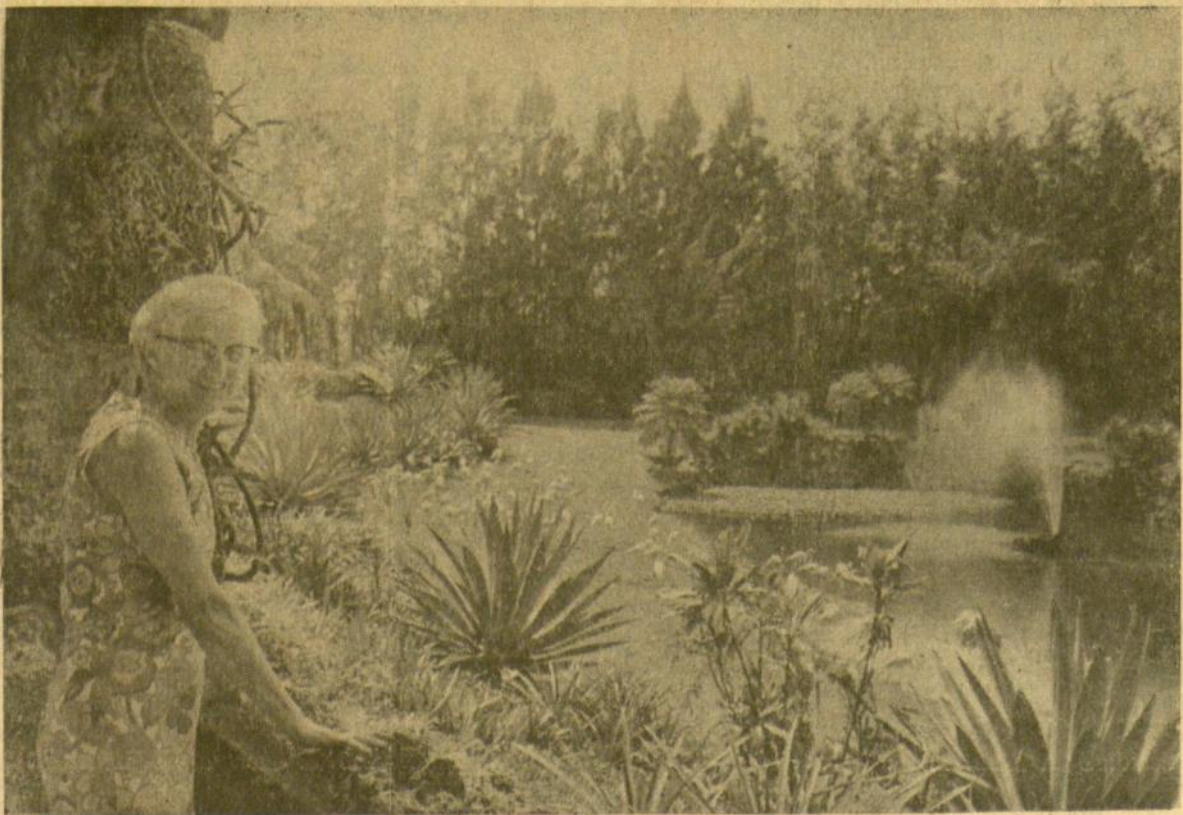
Koresp...

Bronė Jameikienė kūrybos darbe

Princesė Grace, Monaco princ Rainier žmona, moka pamyluoti ir avertinti kūdiki.

Floridos kampelis ir viena iš vasarotojų

Nuotrauka A. Gulbinsko